

משנה - כתובות - עיקר תוי"ט

• [פרק א](#) • [פרק ב](#) • [פרק ג](#) • [פרק ד](#) • [פרק ה](#) • [פרק ו](#) • [פרק ז](#) • [פרק ח](#) • [פרק ט](#) • [פרק י](#)
• [פרק יא](#) • [פרק יב](#) • [פרק יג](#)

[פרק א](#)

[משנה א](#) [משנה ב](#) [משנה ג](#) [משנה ד](#) [משנה ה](#) [משנה ו](#) [משנה ז](#)
[משנה ח](#) [משנה ט](#) [משנה י](#)

[פרק ב](#)

[משנה א](#) [משנה ב](#) [משנה ג](#) [משנה ד](#) [משנה ה](#) [משנה ו](#) [משנה ז](#)
[משנה ח](#) [משנה ט](#) [משנה י](#)

[פרק ג](#)

[משנה א](#) [משנה ב](#) [משנה ג](#) [משנה ד](#) [משנה ה](#) [משנה ו](#) [משנה ז](#)
[משנה ח](#) [משנה ט](#)

[פרק ד](#)

[משנה א](#) [משנה ב](#) [משנה ג](#) [משנה ד](#) [משנה ה](#) [משנה ו](#) [משנה ז](#)
[משנה ח](#) [משנה ט](#) [משנה יא](#) [משנה יב](#)

[פרק ה](#)

[משנה א](#) [משנה ב](#) [משנה ג](#) [משנה ד](#) [משנה ה](#) [משנה ו](#) [משנה ז](#)
[משנה ח](#) [משנה ט](#)

[פרק ו](#)

[משנה א](#) [משנה ב](#) [משנה ג](#) [משנה ד](#) [משנה ה](#) [משנה ו](#) [משנה ז](#)

[פרק ז](#)

משנה א משנה ב משנה ד משנה ה משנה ו משנה ז משנה ח
משנה ט משנה י

פרק ח

משנה א משנה ב משנה ד משנה ה משנה ו משנה ז משנה ח

פרק ט

משנה א משנה ב משנה ג משנה ד משנה ה משנה ו משנה ז
משנה ח משנה ט

פרק י

משנה א משנה ב משנה ג משנה ד משנה ה משנה ו

פרק יא

משנה א משנה ג משנה ד משנה ה משנה ו

פרק יב

משנה א משנה ב משנה ג משנה ד

פרק יג

משנה א משנה ב משנה ג משנה ד משנה ה משנה ו משנה ז
משנה ח משנה ט משנה י משנה יא

א

פרק

פרק א - משנה א

א **שְׁפַעְמִים כּוֹי**. אֲבֹתוֹלָה קָאִי. רִשְׁיִי. וְכַתְּבֵהּ הָרִ"ן דְּמִקְשׁוֹ הֵכָא, דְּלִתְנִי נְפִי טַעְמָא דְשִׁקְדוֹ לְמַעוּטֵי יוֹם רִאשׁוֹן בְּשַׁבָּת, וְטַעְמָא דְאַלְמָנָה בְּיוֹם חֲמִישִׁי כּוֹי. עוֹד יֵשׁ לּוֹמֵר דְּמִשׁוּם שִׁקְדוֹ לֹא הוּוּ מִתְקַנֵּי רַבָּנָן לְעַכּוּבֵי מְצוּחָה דְנִשְׁוֹאִין, אֶלְא מִשׁוּם טַעְמָא דְבִתּוּלִים דְּמִלְתָּא דְאַסוּרָא הִיא הִצְרִיכוּ לְיַחַד לְבִתּוּלָה יָמִים, וְכִינּוֹן שְׁהִצְרִיכוּ לְיַחַד יַחַדוֹ לְבִתּוּלָה רַבִּיעֵי דְמַעְלֵי טְפִי מֵאֲחָד בְּשַׁבָּת מִשׁוּם שִׁקְדוֹ, וְאַגְבֵּי, יַחַדוֹ לְאַלְמָנָה גַם כּוֹ, דְּאִי לֹא, אֲתוּ לְמִימַר דְנִשְׁוֹאִי אֲלַמָּנָה זִילוּ לְרַבָּנָן וְלֹא מִתְקַנֵּי בְּהוּ מִלְתָּא, וּמִשׁוּם הֵכִי תְנִי טַעְמָא דְבִתּוּלִים, לּוֹמֵר דְּעַקֵּר הִתְקַנְהָ הֵיִתָּהּ בְּשַׁבִּילָהּ. וְעֵינָן עוֹד: **ב** **הַשְּׁנִי כּוֹי**. דְשִׁכִּיחִי, דְּאֲתוּ לְמִקְרֵי בְּסַפְרָא. גְּמָרָא: **ג** פְּרוּשׁ, לְאַחַר שְׁנַתְאַרְסָה, וְהָרִי הִיא אֲסוּרָה עָלָיו, כְּגוֹן אִשֶׁת כַּהֵן, אוֹ שֶׁקֶבֶל בָּהּ אֲבִיהָ קְדוּשָׁיָה פְּחוּתָה מִבֵּית שְׁלֹשׁ, דְּלִיכָא אֶלְא חַד סַפְקָא, בְּכַהֵן, שְׂמָא קֹדֶם שְׁנַתְאַרְסָה, וּבְכַחוּתָה מִבֵּית שְׁלֹשׁ, שְׂמָא בְּאַנְס. וּמִשׁוּם הֵכִי אִף בְּשַׁאֲרֵי נְשִׁים דְּאִיכָא סַפְקָא סַפְקָא וְאִינָה אֲסוּרָה עָלָיו לֹא פְּלוּג רַבָּנָן בְּתַקְנֹתָא. תּוֹסַפּוֹת: **ד** גְּמָרָא. וְהֵכִי קֹאמֵר, מִצַּד תַּקְנָה זֹו דְּמִשְׁנַתְנֵנוּ נִשְׂאֵת בְּכָל יוֹם. אֲבָל וְדֹאִי יֵשׁ יָמִים דְּאַסוּר אַחַר חַל עָלֶיהוּ, כְּגוֹן שַׁבָּת וְיוֹם טוֹב וְחַל הַמוֹעֵד: **ה** וְאִי נִשְׂאֵת בְּיוֹם אַחַר לֹא מִקְרֵי מִתְקַנְתָּא אֶלְא מִשְׁפִּים לְמַחֵר לְמַלְאכְתּוֹ וְהוּלְדָּ לּוֹ:

פרק א - משנה ב

ו **מֵאֲתִים**. בְּסוּף פֶּרֶק י"ג פֶּסֶק הָר"ב דְּכַתְּבַת אִשָּׁה דְרַבָּנָן, וְהַשְּׁתָּא הֵנִי מֵאֲתִים בְּכֶסֶף מְדִינָה הֵם, שְׁכֵן כָּל שָׁל דְּבִרְיָהֶם, וְיֵשׁ בְּכָל דִּינָר שְׁבַעֵה חֲלָקִים נְחֻשֶׁת וּשְׁמִינִית כֶּסֶף, נִמְצָא מֵאֲתִים, עֶשְׂרִים וְחֲמִשָּׁה שָׁל כֶּסֶף טְהוֹר, וְזוֹ דַּעַת הָרַמְבַּ"ם. וְהָרִא"ש סוֹבֵר דְּבִכְתָּבָה תַּקְנֵנוּ בְּסַלְעַ שְׁל תוֹרָה שְׁכָלוּ כֶּסֶף טְהוֹר, דְּזָה הַכֶּלֶל לֹא נֶאֱמַר אֶלְא בְּסַלְעַ, וְלֹא בְּזוּזֵי וּמָנָה: **ז** **וְחִלּוּצָה**. לְרַבּוּתָא נְקֻט, דְּסַלְקָא דַּעֲתָדָּ אֲמִינָא כִּינּוֹן דְּשׁוּמְרַת יָבָם לֹא מַחְסְרָה כְּנִיסָה לְחִפָּה שְׁהָרִי יָבָמָה יָבֵא עָלֶיהָ בְּעַל כְּרָחָה וְהוּוּ אֲמִינָא דְכְּנִשׁוּאָה דְּמִיָּא, קְמִשְׁמַע לָן. תּוֹסַפּוֹת: **ח** **שְׁנַפְדוֹ כּוֹי**. בְּשֵׁם רַבְּנֵי מוֹהֲר"ר לְיוֹאִי ז"ל שְׁמַעְתִּי טַעַם שְׁשׁוּנָה שְׁנַפְדוֹ [נכ"ו], שְׁכֵן מְצוֹת פְּדִיוֹן שְׁבוּיִם קוֹדְמַת. וְלִהְתַּגְּיֵר אִף עַל פִּי שְׁדוּחִין אוֹתוֹ בְּתַחֲלָה, אִין מְרַבִּין עָלָיו וְאִין מְדַקְדְּקִין עָלָיו, אֲבָל לְשַׁחֲרֵר עוֹבֵר בַּעֲשֵׂה דוֹהֲתַנְחַלְתֶּם אוֹתָם: **ט** **פְּחוּתוֹת כּוֹי**. שְׂאֵפְלוֹ נִבְעָלוֹ, בְּתוּלִיָּהוּן חוּזְרִין. ר"ן:

פרק א - משנה ג

[יא] ומפל מקום לא דמי לקטנה הנבעלת, דהתם בתוליה חוזרין, אבל קטן והשיר הבתולין לא עדיפא ממפת עץ, אלא הכא בלא השיר בתולים אירי. תוספות

פרק א - משנה ד

[יא] הנשואין. שנקנסה לחפה ויש לה עדים שלא נסתרה. אי נמי נסתרה ולא שהתה כדי ביאה. גמרא: **[יב]** ואין כו'. אין יכול להפסידה אותה מנה ולומר בחזקת בתולה נשאתיך והרי מקחי מקח טעות. רש"י:

פרק א - משנה ה

[יג] האוכל. מדקתני האוכל, מפלל דאיכא דוכתא ביהודה [נמי] [עצמו] דלא אכיל, ונפקא מנה דהיכא דלא נהיגי ליחד יכול לטען. גמרא ורש"י: **[יד]** אלמנת כהן. אלמנה בת כהן. רש"י: **[טו]** לבתולה. בת כהן כשנשאת לכהן. וכל שכן כשנשאת לישראל: **[טז]** ולא מחו כו'. אף על פי שלא כתב בלשון תוספת, אלא ארבע מאות דחזו ליכי, וקא סלקא דעתך דלא תגבה דלא חזו [לה], ובלשון תוספת לא כתב, קמשמע לן דמנהג טוב [הוא] וראוי להיות בכהנה, ושך בהו דחזו ליכי. תוספות:

פרק א - משנה ו

[יז] לא כי. אי אפשר לפרש שמכחישה בברי, דמהיכא ידע, ועוד, למה כנסה ובעלה. אלא הכי קאמר, שמה לא כי: **[יח]** אפלו מנה. דלא דמי למפת עץ דלעיל. גמרא: **[יט]** נאמנת. דמוקמינן אתתא אחזקה. דמספקינן אשעת ארוסין אי בתולה הואי, והעמד האשה אחזקתה ובתולה נולדה, והך שעה הוא דאיתניסא לאחר ארוסין. גמרא: **[כ]** הרמב"ם. אבל בחבירו כתב, ויש לו להחרים סתם על מי שטוען שקר כו'. וזה עקר, דכינון שאינו טוען עליה בברי, אין כאן מקום לשבועה אפלו

הסת, שלא מצאנוה אלא בברי: **[כא]** גמרא. וכתב הרא"ש ואין להאמינה במגו דנאנסתי, דלא בעיא למפסל נפשה מכהנה. ואין להאמין במגו דמפת עץ, דלא שכיח. אי נמי, לא אמרינו מגו לאפוקי ממונא: **[כב]** פרש רש"י, ואין לחוש שפא יטען אדם כד אלא באמת, שאם היה שונאה מתחלה לא היה טורח בסעדה בחנם, אלא היה מגרשה תחלה. וכתב הר"ן דאין להקשות דתיפוק ליה דהואיל ואיהו טוען נמי ברי, מהיכא תיתי שתהא היא נאמנת לאפוקי ממונא. דלאו קושיא היא כלל, דכיון דטעמא דכתבה כדי שלא תהא קלה בעיניו להוציאה, אם אתה אומר נאמן ועלה דידה רמי לברורי ואי אפשר לה להביא ראיה, הרי היא קלה בעיניו להוציאה, הלכך צריך לטעמא דחזקה וכו': **[כג]** לא כו'. דהכא נמי אוקי ממונא בחזקת

מריה:

פרק א - משנה ז

[כד] כדפרש במשנה גי דאית לה מנה אפלו לא הפיר בה. ומשום הכי אצטריך למתני פלוגתיהו במפת עץ אף על גב דשמעינו בנאנסתי, לאשמעינו הא דמנה יש לה. ונאנסתי אצטריך לאשמעינו, דאם הודית מקחה מקח טעות ואין לה כלום. גמרא: **[כה]** והכי נמי באשת ישראל וקבל בה אביה קדושין בפחות מבת שלש, וטעמא, דליכא אלא חד ספקא. וכתב הפגיד משנה, וספק דשפא מפת עץ היא אינו מצוי ואין חוששין לו. ועין תוספות יום טוב:

פרק א - משנה ח

[כו] ותני לה להודיעך כחו דרבי יהושע דאף על גב דלא ראוה שנבעלה, פסולה. גמרא: **[כז]** טיבו. טיב היא סבה כמו טיב גטין וקדושין. הרמב"ם: **[כח]** נאמנת. לפי שהיא בחזקת פשרות:

פרק א - משנה ט

[כט] מעברת. להודיעך כחו דרבון גמליאל. ועוד, דאפלו בתה מכשרינן: **[ל]** רוצה לומר היא, אבל בתה הא פסקינן הלכה כאבא שאול בפרק ד' דקדושין, דלכתחלה הקלו. וטעמא, לפי שאפשר דאפלו לקהל פסולה, ואם היו מחמירין בה שלא לבא בקהל לא היה לה תקנה, הלכך לא החמירו שלא תנשא לכתחלה. הר"ן והמגיד. ועין תוספות יום טוב: **[לא]** אבל בעיר, אפלו פרש הבועל ואזיל לגבה, לא אמרינן כל דפריש כו', אלא חשבינן ליה כקבוע דכמחצה על מחצה דמי, גזרה אטו היכא דאזלא אייהו לגביהו. גמרא:

פרק א - משנה י

[לב] העין. פדכתוב [בראשית טז] על העין בדרך שור: **[לג] משיאין.** בנותיהן ואלמנותיהן. שאין רב בני העיר פוסלין אשה לכהנה בביאתן. רש"י: **[לד]** ובמתניתין דלעיל הלכה כרבון גמליאל ולא פרש דבעינן תרי רבי. מחלקים הרא"ש והר"ן, דלעיל בטוענת והכא באינה טוענת. וסתמא דמלתא הכי איתא, דתינוקת הוה ולא ידעה למטען, וכיין דהוי ליה שפא, אפלו לרבן גמליאל בעי תרי רבי. ועין תוספות יום טוב פרוש אחר: **[לה] רש"י פרש,** רב סיעה של כשרים הבאים ממקום אחר עוברים שם. והרמב"ם מפרש דרב סיעה הם שפרשו מן המקום הזה ועוברים שם בפרשת דרכים או בקרנות שבשדות. ועין תוספות יום טוב. פרוש סיעה, שיא. מלשון ואחוזת מרעהו [בראשית כז] תרגם אינקלוס וסיעת מרחמוהי:

ב

פרק

פרק ב - משנה א

[א] ולכך נקרא הנומא על שם תנומה. והערוך פרש הנומא לשון יון הוא, תורה, כלומר חק הבתולות: **[ב] קליות.** כשהשבלין לחין מנבשין אותן בתנור והן קליות ומתוקות לעולם. רש"י: **[ג]** דאף על גב דבמשנה ו' פרק

קמא איהי מהימנה, התם ברי ושמא, אבל הכא ברי וברי ואין לה עליו
אלא שבועה. וכי תימא וכי איכא עדים נמי להימניה לבעל במגו דפרעתו.
תרצו התוספות דמגו במקום עדים הוא:

פרק ב - משנה ב

[ד] וכן כתב הרמב"ם. כלומר מכיון דלענין אסור והתר לא מהימנה במגו,
הכי נמי לענין הכתבה, דלא שיד לומר שתהא נאמנת לכתבה ולענין אסור
והתר לא. ורבו גמליאל סובר דלענין אסור והתר נמי נאמנת, משום
דאוקי החזקת פשרות כדלעיל. ועין תוספות יום טוב: **[ה]** דאדתיני
באבוקה, לתני בדידיה, באומר לחברו שדה זו שלך היתה כו':

פרק ב - משנה ג

[ו] מסים רש"י, בדיני נפשות. כלומר, דודאי נאמן על עצמו בדיני ממונות,
דהודאת בעל דין כמאה עדים דמי: **[ז]** [וידקא אמרי] היינו, משפחת לה
כשהיו קרובים בנשותיהם ונתרחקו. הר"ן: **[ח]** נאמניו. כשאמרו בתוך
כדי דבור. דאי לאו הכי, הא הוי ככתב דין יוצא ממקום אחר הואיל והודו
שזה כתב דין: **[ט]** וכתוב בו הנפק. רש"י: **[י]** אינו נאמניו. גמרא, דעדים
החתומים על השטר כמו שנחקרה עדותן בבית דין דמי, וכיון שהגיד שוב
אינו חוזר ומגיד. וכתבו התוספות, דמשום הכי נמי ליכא לאקשווי
דלהימנו במגו דפרוע הוא, דהווי כחוזרים ומגידים. ועוד, דהוי מגו במקום
עדים. ועוד, דבשני עדים לא אמרינן מגו, דהאיך נאמר שזה נאמן במגו
שגם חברו היה יכול לומר כן וכך:

פרק ב - משנה ד

[יא] שהרי הם כאלו אומרים אנחנו ראינו המלוה וחתמנו. רש"י:

פרק ב - משנה ה

[יב] נאמנת. פליגי הפוסקים, יש אומרים דאפלו לאחר כדי דבור נאמנת, כיון שעומדת בדבריה הראשונים אלא שפוטרת עצמה מצד אחר, והכל אפשר שהוא אמת. דאם לא כן, אדתני סיפא ואם יש עדים, לאשמעינן רבותא טפי בלאחר כדי דבור. ויש אומרים דוקא בתוך כדי דבור, והכי משמע לישנא, דבבת אחת אומרת כן, ותני ואם יש עדים משום סיפא דסיפא: **[יג]** נשביתתי. לבין הנכרים. וטהורה אני, שלא נבעלתי לנכרים. נאמנת ומתרת לכהן. רש"י: **[יד]** אפלו היו לה כמה בנים מן הכהן הזה שנשאה. רש"י:

פרק ב - משנה ו

[טו] אומר ר"י דלא גרסינן זאת אומרת נשביתתי כו', אלא זאת אומרת טהורה אני. ומיהו יש לומר דאורי דאינהו לא ידעו דאיפא עדים, ואשמעינן דאפלו הכי לא מהימני: **[טז]** דהא דשבויה אסורה לכהן, מפני שהיא ספק זונה, שמה נבעלה לנכרים, והואיל ואסור הספק מדברי סופרים לפיכך הקלו. הרמב"ם:

פרק ב - משנה ז

[יז] וכן כו'. וצריכי [כל הני דמתניתין], דאי תני מודה רבי יהושע, משום דאיפא דררא דממונא, פרש רש"י הלכך אי לאו פשיטא דמלתא שלקח מאביו לא היה אומר של אביד וגורם לעצמו הפסד ממון, ור"ח פרש דאיפא דררא דממונא שהאומר הוא מחזק בשדה, אבל עדים דליפא דררא דממונא אימא לא. ואי תני עדים, משום דלעלמא, אבל איהו דלנפשיה אימא לא. ואי תני הני תרתי, משום דממונא, אבל אשת איש דאסורא אימא לא. ונשביתתי כו' משום סיפא ואם משנשאת כו'. ושתי נשים כו' לאשמעינן דלא חישנין לגומלין. וכן שני אנשים משום פלוגתא דרבי יהודה. גמרא: **[יח]** דאורייתא. דכל עד אחד נאמן באסורא וכל שכן

פרק ב - משנה ח

[יט] ובגמרא רמינן דרבי יהודה אדרבי יהודה ורבנן אדרבנן, מדתנן בסוף פרק ד' דדמאי, החמרים שנקנסו לעיר ואמר אחד מהן שלי חדש כוי אינו נאמן, רבי יהודה אומר נאמן. ומשני, דרבי יהודה אדרבי יהודה לא קשיא, בדמאי הקלו. ורבנן אדרבנן לא קשיא כוי. אי בעית אימא במעלין מתרומה ליוחסין קמפלגי. ועין בגמרא ובתוספות יום טוב: **[כ]** גמרא. ופרשו התוספות, לאפוקי חד דלא הוי ערעור. אבל קול נמי פוסל בתחלה בתרומה קדם שבא עד המכשיר כדלקמן: **[כא]** פרש רש"י, קול בעלמא ולא עדות, ואחתיניה עד שיבדקו את הדבר, דמעלה הוא לפניה: **[כב]** דבמקום קול הנה חד מהימן: **[כג]** דחזקת אבוי מהניא ליה לאצטרופי גבי סהדי. הר"ן. וזה לשון הרמב"ם, והרי שנים מעידין שהוא כשר ושנים מעידין שהוא פסול, ידחו אלו ואלו וידחה הקול, ששנים כמאה, וישאר הכהן בחזקת אביו. ועין תוספות יום טוב:

פרק ב - משנה ט

[כד] אלא אם כן העיד לה עד אחד, כשבוייה. הרמב"ם: **[כה]** כדי למצא חן בעיניו שלא יהרגנה. תוספות: **[כו]** פסולות. דלבעל יש פנאי, דתקיף להו יצריהו, ולא דמי להא דתנן במשנה ה' פרק ה' דעבודה זרה שאין פנאי לנסד. גמרא: **[כז]** כדי לפינן ביבמות דף נ"ו: **[כח]** דמי יימר דאיטמי. מה שאין כן בשני שבילין דמשנה ה' פרק ח' דטהרות, דהתם ודאי איכא טמאה. ומהאי טעמא נמי נאמנת במגו, דכיון דאין כאן אלא חששא, לא הוי כמגו במקום עדים. גמרא: **[כט]** שפחה. חוץ משפחה, מפני שלפה גס בה. ובמסיחה לפי תמה נאמנת. גמרא: **[ל]** רבי זכריה. והיה כהן. רש"י: **[לא]** רוצה לומר, המקדש. ועין תוספות יום טוב:

פרק ב - משנה י

לב דַּמְדַּאוּרִיתָא לֹא בְעֵינָן קִיּוּם, דְּאָמַר רִישׁ לְקִישׁ, עֲדִים הַחֲתוּמִים עַל הַשְּׁטַר נַעֲשֶׂה כְּמִי שֶׁנֶּחְקְרָה עֲדוּתָן בְּבֵית דִּין, דְּלֹא חֲצִיף אֵינֶשׁ לְזִיּוּפָא. רִשׁ"י. וְהַלְכָּד אֵין זֶה עוֹקֵר דְּבַר מִן הַתּוֹרָה, שֶׁהֵם אָמְרוּ צְרִיךְ קִיּוּם, וְהֵם אָמְרוּ שֶׁאֵלוּ כְּשָׂרִים לְהַעֲיד: **לג** **שׁל רַבִּי**. וְצָרִיכָא, דְּאִי אֲשַׁמְעִינָן אָבִיו, מְשׁוּם דְּשָׂכִיחַ גְּבִיּהּ וְנָתַן עֵינָיו בְּקִטְנוּתוֹ בְּכַתְּבֵי יָדוֹ. וְאִי תַנִּי רַבּוֹ, דְּאִית לֵיהּ אִימְתִיָּה דְרַבִּיָּה, אֲבָל אָחִיו דְּלִית לֵיהּ לֹא הָא וְלֹא הָא אִימָא לֹא, קָא מְשַׁמַּע לָן. גְּמָרָא. וְכַתְּבַת הָרַא"שׁ, וְדוֹקָא אֵלוּ דְּשָׂכִיחַ גְּבִיּהּ, אֲבָל עַל אַחַר לֹא: **לד** גְּמָרָא. כְּלוּמַר, וְאֵף עַל גַּב דְּקִימָא לָן דְּאֵין הוֹלְכִין בְּמִמּוֹן אַחַר הָרַב, כִּיּוֹן דְּאִיכָא רַבָּא וְהוּא דְּבַר שֶׁל פְּרָסוּם, גְּלוּי מַלְתָּא בְּעַלְמָא הוּא. הַר"ן: **לה** פְּרוּשׁ, וְעַכְשָׁיו נִשְׁתַּחֲרַר וְנוֹטֵל שְׁלֵא כַּדִּין. תּוֹסְפוֹת: **לו** הַזֶּה כּו'. וְלֹא יוֹתֵר. וּבֵא לְטַהַר. תּוֹסְפוֹת: **לז** **בְּשַׁבָּת**. שֶׁצְמָצוּם הַתְּחוּם עַד אֲלַפִּים אִמָּה בְּלֶבֶד מְדַבְּרִיהֶם. הַרְמַב"ם: **לח** דְּרָךְ כּו'. וְסַלְקָא דַּעְתָּךְ אִמְיָנָא דְּהַנִּי מִפְּרָסְמִי טְפִי וְלֹא מְשַׁקְרִי בְּהוּ אֵינְשִׁי, וִיְהֵא נֶאֱמָן לְהַעֲיד עַל מַה שְׁרָאָה בְּקִטְנוּתוֹ, קָא מְשַׁמַּע לָן דְּלֹא. הַר"ן:

ג

פרק

פרק ג - משנה א

א דְּרַבִּינָן לֵה מְקַרְאֵי בְּגִמְרָא: **ב** כְּלוּמַר, וְכַל שְׁכָן כְּשֵׁרוֹת: **ג** וְתִימָה, דְּאִם כּוֹן נְכָרִית נְמִי, וְלַתְנִי לֵה דְּהוּה רְבוּתָא טְפִי כּו'. אֶלָּא אֵף עַל גַּב דְּגִרִי אָמַת הוּ, אִי צְטָרִיךְ, דְּסַלְקָא דַּעְתָּךְ אִמְיָנָא דְּלִקְנִסִינְהוּ שְׁלֵא יְהֵא לְהֶם קִנְס, שְׁלֵא יִטְמְעוּ בְּהוּ יִשְׂרָאֵל, אֲבָל נְכָרִית אֵין לְקִנְס. תּוֹסְפוֹת: **ד** מְשׁוּם אֲשֶׁת אָחִיו צְרִיךְ לְפָרֵשׁ וְנִתְגַּרְשָׁה, דְּאִי נִתְאֲלַמְנָה, יְבָמָה הִיא לוֹ וְזִקוּקָה לוֹ. וְהַתּוֹסְפוֹת כְּתִבּוּ דְּמִירִי בֵּישׁ לוֹ בְּנִים [מֵאִשָּׁה אַחֶרֶת] וּבְנִתְאֲלַמְנָה. אוֹ דְּמִירִי בְּאִשְׁת אָחִיו מֵאִמוֹ. תּוֹסְפוֹת חֲדָשִׁים: **ה** בְּגִמְרָא יִלְפִינָן לֵיהּ מְקַרָּא:

פרק ג - משנה ב

[ו] השְבוּיָה. אף על גב דמְדַאֲרִיתָא שְבוּיָה לא הוּיָא בְחִזְקַת בְּעוּלָה, כְּדַאֲמַרִּינָן בְּכָל דּוּכְתֵי בְשְבוּיָה הַקְלוּ, מְכָל מְקוּם אִין לָהּ קִנְס, דְּמִשּׁוּם גְזֵרָה שְׁלֵא תִנְשֵׂא לְכַהֵן עֲשָׂאוּהָ כְּבְעוּלָה לְכָל דְּבָרֵיהּ. תּוֹסְפּוֹת: **[ז]** וְהוּא הִדִּין לְשִׁפְחָה בְּעוּדָה שְׁפָחָה, שְׁגָם הִיא כְּהֶפְקֵר, כְּדַאֲיִתָּא בְּגִמְרָא דְף י"א: **[ח]** עַל בֵּית אִשְׁתּוֹ. הָוָה מְצִי לְמַתְנֵי אִשְׁתּוֹ אָבִיו וְכֻלְתּוֹ, דְּהָא חֲשִׁיב נְמִי עֲרִיּוֹת דְּעַל יְדֵי קְדוּשָׁין. אֶלָּא תִּנְא וְשִׁיר, תּוֹסְפּוֹת: **[ט]** עֵקֶר דְּרִשָׁא מִמֶּכָּה נֶפֶשׁ בְּהֵמָה יִשְׁלַמְנָה וּמֶכָּה אָדָם יוּמַת (עִקְרָא כַד), הַקִּישָׁן הַכְּתוּב, מַה מֶכָּה בְּהֵמָה לֹא חֵלֵק הַכְּתוּב בֵּין שׁוֹגֵג לְמִזִּיד כּוּ'. גִּמְרָא דְף ל"ה. וְעִין תּוֹסְפּוֹת יוֹם טוֹב: **[י]** פְּרוּשׁ, מְלָקוֹת בְּלֹא כָרַת. אֶבֶל כָּרַת בְּלֹא מְלָקוֹת לֹא מִשְׁפַּחַת, דְּכָל חֲזָבִי כְּרַתוֹת לּוֹקִין:

פרק ג - משנה ג

[יא] וְנִתְגַרְשָׁה. דְּאֵלוּ שְׁלֵא נִתְגַרְשָׁה חֲזָב מִיֵּתָה וְאִין שָׁם קִנְס. רִשְׁי"י. וְדוּקָא נִתְאַרְסָה, אֶבֶל נִשְׂאֵת שְׁנִכְנִסָּה לְחַפָּה אֶף עַל פִּי שְׁלֵא נִבְעֵלָה אִין לָהּ קִנְס [טוֹר]. וְנִתְגַרְשָׁה לָאוּ דוּקָא, וְהוּא הִדִּין נִתְאַלְמְנָה: **[יב]** אִין כּוּ'. וּבְרִישׁ פְּרָקִין דְּקִתְנֵי אִשְׁתּוֹ אַחִיו כּוּ' יֵשׁ לָהּ קִנְס, רַבִּי עֲקִיבָא הִיא. רִשְׁי"י: **[יג]** לְעֲצָמָה. מִשְׁמַע אֶבֶל צַעַר וּבִשְׁתּוֹ וּפְגָם לְאַבְיָה. הַרְמְבִ"ם. וְטַעְמָא, דְּבִקְרָא [דְּלֹא אֲרִשָׁה] לֹא כְּתִיב בְּהִדְיָא אֶלָּא קִנְס. וְעִין תּוֹסְפּוֹת יוֹם טוֹב:

פרק ג - משנה ד

[יד] הַכִּי קְאָמֵר, שְׁאִינוּ דוּמָה כּוּ' שְׁהַמְפַתָּה אִין לָהּ צַעַר. וְהַכִּי אִיתָּא בְּגִמְרָא, אִין דוּמָה כּוּ' לְפִי שְׁפַקְחוֹת שְׁבָהֵן אוּמְרוֹת מְפַתָּה אִין לָהּ צַעַר: **[טו]** דְּאֵלוּ בִשְׁתּוֹ וּפְגָם נוֹתֵן מִזְד. גִּמְרָא: **[טז]** כְּדַכְתִּיב לֹא יוּכַל לְשַׁלְּחָה. רִשְׁי"י:

פרק ג - משנה ה

[יז] נמצא כו'. אחר שפנסה. הרמב"ם. דאלו זנתה קדם שפנסה, עדין אשה הראויה לו היא, שהרי כל שלא פנסה לאו אשתו היא:

פרק ג - משנה ו

[יח] גמרא. ומכאן הוכיח הרא"ש דלא כהרמב"ם שכתב במשנה ג' דקנסה דוקא לעצמה הא בשת ופגם לאביה, דאי הכי לא הוה ליה למתני דמפתה פטור בסתם, כיון דחייב בשת ופגם. ועין תוספות יום טוב:

פרק ג - משנה ז

[יט] תימה, דמה שומא היא, וכי אשה חשובה ממשפחה גדולה אינה נפסדת בפגמה אלא שוה שפחה הנשאת לעבד. ויש לומר דכל אשה שמין לפי מה שהיא בענין זה, כמה אדם רוצה לתן בין בתולה לבעולה להשיא לעבדו אשה כזאת הנפגמת. והא דנקט שפחה, אורחא דמלתא נקט, דאין דרך להשיא לעבדו בת מלכים. תוספות: **[כ]** פירש רש"י, שזהיר בעבודתו, ואף הוא רוצה לעשות לו נחת רוח להטעימו טעם בתולה: **[כא]** האי קרא באונס כתיב. מפתה מנלן. ונראה לי דכיון דאשפחון דבשת ופגם לאו בכלל קנס דאונס ניהו, והנהו שקלים דכתיבי במפתה ילפינן בגזרה שוה מהני דגבי אונס, אם כן הנהו דמפתה נמי לאו בכלל קנס ניהו:

פרק ג - משנה ח

[כב] בגמרא מפרש טעמיהו מקראי: **[כג]** מכר. דתניא, יכול ימכר אדם בתו כשהיא נערה, אמרת, מכורה כבר יוצאה, עכשיו שאינה מכורה אינו דין שלא תמכר. רש"י: **[כד]** איש שעיר, תרגום ירושלמי גבר בגר: **[כה]** אין לה כו'. ודיקין מנה, הא בשת ופגם אית לה. ודוקא אנוסה, אבל

מִפְתָּה אֵין לָהּ כְּלוּם. הָרִי"ף. דְּהָא בּוּגְרַת אֵין לְאַבִּיהָ כְּלוּם, וְאֵי מִפְתָּה
מְחֻלָּה:

פרק ג - משנה ט

[כו] וּתְמַהְנִי, הִתִּינַח בְּמִקּוּם שֶׁהִבְשֵׁת וּפְגָם לְעֲצָמָהּ. אֲבָל מִשְׁנֵה סִתְמָא
תְּנֹן, וְכִי הוּוּ לְאַבִּיהָ מֵאֵי נִיּוּחָא אֵיכָא לָהּ כּוּ'. וּבְגַמְרָא לִיתָא אֶלְא קָא
מִשְׁמַע לֹן. וְנִרְאָה לִי דְהָכִי קְאָמֵר, קָא מִשְׁמַע לֹן דְּלֵא אֲכַפְתָּ לֹן בְּהַחֲזִקְתָּ
הַלְעֹז, אֶלְא כָּל שֶׁהוּא מוֹדָה בְּמִמּוֹן מְחִיבִין לִיהָ לְשֵׁלִם: **[כז]** וּבְאוּמֵר גְּנַבְתִּי
קִמְשָׁמַע לֹן דְּאָף עַל גַּב דְּבִכְלָל הַכְּפָל יֵשׁ בּוּ קֶרֶן וְהוּוּ אֲמִינָא דְאֲגַב דְּחִיב
בְּקֶרֶן יִשְׁלִם גַּם כּוּן הַקְּנָס, קָא מִשְׁמַע לֹן דְּלֵא. וְרִישָׁא אֲשַׁמְעִינָן דְּלֵא חִישִׁינָן
לְהַחֲזִקְתָּ לְעֹז, דְּהוּוּ אֲמִינָא אֶפְלוּ מְקֶרֶן לִיפְטֹר: **[כח]** זֶה הַכְּלָל. מוֹצִיא שֵׁם
רַע וְיוֹצֵא בְּשׁוֹן וְעֵין דְּלֵא תְּנִי, אֵיכָא לְמִימֵר דְּאֲתִינָא בְּזֵה הַכְּלָל. תּוֹסְפוֹת:
[כט] יִתֵּר כּוּ'. פְּחוֹת נְמִי מִשְׁכַּחַת לִיהָ, דְּקִימָא לֹן פְּלִגָּא נְזָקָא קְנָסָא. וְעֵין
בְּגַמְרָא:

ד

פרק

פרק ד - משנה א

[א] בְּתַפּוּסָה. בְּגַמְרָא, מֵאֵי קִמְשָׁמַע לֹן, תְּנִינָן הַמִּפְתָּה נוֹתֵן שְׁלֵשָׁה דְּבָרִים
(וּמִיּוֹדֵי הוּוּ טַעְמָא דְּלְאַבִּיהָ מִשּׁוּם דְּאֵי בְּעֵי מְסַר לָהּ לְמַנְגֹּל כּוּ' מִמִּילָא דְּעֵינָן נְמִי דְּהַצֵּר בְּתַפּוּסָה
לְאַבִּיהָ מִהֵאֵי טַעְמָא גּוּפִיָּה דְּאֵי בְּעֵי כּוּ' שְׁנַבְעֵלָה לּוּ בְּעַל כְּרַחֵה וּמְצַעְרָה). עֲמֻדָה בְּדִין
אֲצִטְרִיכָא לִיהָ, פְּלִגְתָּא דְּרַבִּי שְׁמַעוֹן וְרַבִּין, וְעֵין תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב. וְהַלְשׁוֹן
בְּתַפּוּסָה, לִישְׁנָא דְקָרָא, וּתְפִשָׁה וְשָׁכַב עִמָּה. רִשִׁי: **[ב]** דְּאֵין אָדָם מוֹרִישׁ
לְבָנוּ זְכוּת שְׁזַכָּתָה לּוּ תּוֹרָה בְּבִתּוֹ. וְיִלִּיף לָהּ בְּגַמְרָא מְקָרָא: **[ג]** שֶׁל עֲצָמָה.
תִּימָה, תִּינַח קְנָס, אֶלְא בְּשֵׁת וּפְגָם דְּמִמוֹנָא הוּוּ, דְּאֲחִין בְּעֵי לְמַהוּי. וְשָׁמָא
מְקָרָאֵי דְלַעִיל דְּנַפְקֵי בְּשֵׁת וּפְגָם אֲתַקִּישׁ אֲהַדְדִּי. תּוֹסְפוֹת. וְעֵין תּוֹסְפוֹת
יוֹם טוֹב: **[ד]** דְּפִשִׁטָּא לֹן דְּלַעֲצָמָה, דְּהָא אֶפְלוּ בְּחֵי הָאָב לֹא זָכָה בְּהוּן אָב

אֵלֶּא אִם כֵּן סְמוּכָה עַל שְׁלֶחֶנוּ, מִשּׁוּם אֵיבָה, דְּאִי אֲמַרְתָּ מְצִיאתָהּ לְעֲצֻמָּה
לֹא יְהִיב לָהּ מְזוֹנוֹת. אָבֵל אַחִין עַל כְּרַחֲמֵיהוּ מִתְזַנְּנִין מִנְכָּסֵי הָאֵב: {ה} וְטַעֲמָא
יְלִיף בְּגִמְרָא מְקַרָּא:

פרק ד - משנה ב

{ו} וְגֵרָשָׁה כּוֹי. וְלֹא קִתְּנֵי וְנִתְאַרְמְלָה בְּתַרְוִיָּהּ, דְּאֵגֵב אוֹרְחִיהָ דְּקַ בְּמִלְתֵּיהָ
דְּלֹא לִינְקֻט בְּדַרְדָּר פְּרַעֲנוֹת, וְסַתֵּם לֹן כְּרַבִּי דְּאֲמַר נִשְׂאֵת לְאַחַד וּמֵת, לְשָׁנִי
וּמֵת, לְשְׁלִישִׁי לֹא תִנְשָׂא, דְּבִתְרֵי הוּי חֲזָקָה לְמַהוּי קְטָלְנִית. וְלֹא דוֹקָא
נִשְׂאֵת, אֵלֶּא הוּא הַדִּין נִתְאַרְסָה וְנִתְאַרְמְלָה שְׁתֵּי פְעָמִים. עֵין תּוֹסְפּוֹת יוֹם
טוֹב: {ז} רְשׁוּי. אִי נִמְי בְּשִׁכְתָּב לָהּ. הַרְיִן:

פרק ד - משנה ג

{ח} בְּתָהּ. הָא דְּלֹא נִקְט שְׁנִיתְגִּירָה סְתַמָּא, מִשּׁוּם דְּאִירִי בְּפָחוֹת מִבֵּת שְׁלֵשׁ
דְּאִין דְּרַכָּה לְהַתְגִּיר אֵלֶּא עִם אִמָּה כּוֹי. וְעוֹד, מִשּׁוּם דְּבַעֲי לְמִתְנֵי הוֹרְתָהּ
שְׁלֹא בְּקִדְשָׁה וְלִידְתָּהּ בְּקִדְשָׁה. תּוֹסְפּוֹת: {ט} אִין לָהּ כּוֹי. אִין צָרִיךְ
לְהוֹצִיָּאָה אֶל פֶּתַח בֵּית אָבִיהָ. רְשׁוּי: {י} וְאִימָא לְרַבּוֹת הוֹרְתָהּ וְלִידְתָּהּ
בְּקִדְשָׁה, הֵהִיא יִשְׂרָאֵלִית מְעַלְתָּא הִיא. וְאִימָא לְרַבּוֹת הוֹרְתָהּ וְלִידְתָּהּ
שְׁלֹא בְּקִדְשָׁה, הָא כְּתִיב בְּיִשְׂרָאֵל. גְּמָרָא:

פרק ד - משנה ד

{יא} וְלַעֲנִין בִּיאָה אֵינָה מִתְקַדְּשֵׁת עַד שְׁתֵּהִיָּה בֵּת שְׁלֵשׁ שָׁנִים וְיוֹם אֶחָד,
כְּדִתְנִין פְּרָק ה' דְּנִגְדָה מִשְׁנָה ד'. וְלַעֲנִין כְּסָף וְשֶׁטֶר, עֵין מִשְׁנָה ה' פְּרָק ג'
דְּקִדּוּשִׁין: {יב} כְּשִׁיּוּצָאָה מְרֻשּׁוֹתוֹ, וּמְנוֹ, הָאֵב, שְׁאִין אֲדוֹן לְבֵת יִשְׂרָאֵל
אֵלֶּא אָבִיהָ חוּץ מִזָּה שְׁנִמְכָּרָה לוֹ. רְשׁוּי: {יג} וּבְבִיאָהּ. יְרוּשְׁלָמִי, נִיחָא
בְּכֶסֶף וּבְשֶׁטֶר דְּזָכוֹת הוּא לוֹ כְּשִׁמְקַבֵּל הַכְּסָף לְעֲצֻמוֹ, וְכֵן הַשֶּׁטֶר לְעֲצֻמוֹ
לְצוּר עַל פִּי צְלוּחִיתוֹ. בְּבִיאָהּ מֵאִי זָכָאִי שְׁיָדָּ בִּיהָ, תִּפְתָּר שְׁאֲמַר לוֹ

לְכַשְׁתַּקְנָה לִי בַתְּדָד יִהְיֶה לְךָ כֶּסֶף זֶה: **[יד]** גִּמְרָא. וּמְסִיק דְלִקְטָנָה לֹא צְרִיכָא קָרָא, דְהַשְׁתָּא זְבוּנֵי מְזַבְּן לָהּ, מַעֲשֵׂה יְדִיָּה מִבְּעָא. כִּי אֶצְטְרִיךְ קָרָא לְנַעֲרָה, דְלֹא מְצִי מְזַבְּן לָהּ. וְעֵין תּוֹסְפּוֹת יוֹם טוֹב: **[טו]** גִּמְרָא. פִּרְשׁ רְשׁ"י דְהַכִּי קְאָמַר, בְּנַעֲוִרִיָּה בְּרִשּׁוֹת אָבִיָּה הִיא. דְּכִי הֵנִיא אָבִיָּה אוֹתָהּ **[במדבר ל]** הִנֵּה אָמִינָא דְבִקְטָנָה מִשְׁתַּעֵי: **[זט]** אֵת גִּטָּה. וְזָכוֹת יֵשׁ לוֹ בְּגִט כְּמוֹ בְּשִׁטְר הַקְדוּשִׁין לְצוּר כּוּי. וְכַתְּב רְשׁ"י, מִן הָאֲרוּסִין. כְּדַתְּנִן לְעִיל מִשְׁנָה ב'. וְהָהּ מְצִי לְמַתְנִי **[במתניתין]** דְּזַכָּאֵי בְּכַתְּבָתָהּ, וְאוּלַי סְבִירָא לִיה לְהֵאִי תִנָּא דִּיאִין כְּתַבָּה לְאָרוּסָה. וְעֵין תּוֹסְפּוֹת יוֹם טוֹב: **[זי]** אֵלָא עוֹשָׂה לָהּ סִגְלָה. רְשׁ"י: **[יח]** שְׂאוּכַל פְּרוֹת. טַעְמָא, כִּי הִיכִי דְלַפְרָקָה. וְהָאֵב אֵינּוּ אוֹכַל פְּרוֹת, דְּבַלְאוּ הַכִּי פְּרִיק לָהּ. גִּמְרָא. וּמִזָּה כָּל שְׂכָן שֶׁהַבַּעַל יוֹרֵשׁ אֶת אִשְׁתּוֹ. וְעֵין תּוֹסְפּוֹת יוֹם טוֹב: **[יט]** בְּמִזְוֹנוֹתֶיהָ. דְּתִנָּא, שְׂאָרָה, אֵלוּ מִזְוֹנוֹת. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר, עוֹנֵתָהּ, זֹו מִזְוֹנוֹת. וְכֵן הוּא אוֹמֵר, וַיַּעֲנֵד וַיִּרְעִיבָד. וְשִׁיר עוֹנָה וְכִסּוּתָהּ. וְתִנָּאֵי כְּתַבָּה תְּנִי לְהוּ לְקַמֵּן. וְעֵין תּוֹסְפּוֹת יוֹם טוֹב: **[כ]** בְּפִרְקוֹנָהּ. תִּקְנֵנוּ תַּחַת פְּרוֹת. גִּמְרָא: **[כא]** לֹא יִפְחַת. מִפְּרֵשׁ בְּגִמְרָא דְפְלוּגְתִּיהוּ כְּגוֹן דְּאוֹרְחִיָּהוּ דְבָנֵי מִשְׁפַּחְתּוֹ לְהַסְפִּיד בְּחִלְלִין וְלֹא אוֹרְחִיָּהוּ דְבָנֵי מִשְׁפַּחְתָּהּ, תִּנָּא קָמָא סְבִיר כִּי אֶמְרִינֵן עוֹלָה עִמּוֹ הֵנִי מִיְלֵי בְּחַיִּים, אֲבָל לְאַחַר מִיתָהּ לֹא. וְרַבִּי יְהוּדָה סְבִיר אֶפְלוּ לְאַחַר מִיתָהּ. וְאַפְסִיק הַלְכָתָא כְּרַבִּי יְהוּדָה:

פרק ד - משנה ה

[כב] וְזַכָּאֵי בָּהּ בְּכָל זָכוֹת הָאֵב בְּבַתּוֹ. רְשׁ"י: **[כג]** וְהִינוּ דְתַנִּי לְעוֹלָם. וְכַמְשָׁנָה אַחְרוּנָה, רִישׁ פֶּרֶק ה' מִשְׁנָה ג'. גִּמְרָא: **[כד]** לְנִשְׁוֹאִין. הַכִּי גֵרִס רְשׁ"י. וּמִפְּרֵשׁ, כְּלוּמַר שְׁתַּכְּנִס לַחֲפָה. וְנִסַּח אַחַר גֵּרִס בְּהַדְיָא, עַד שְׁתַּכְּנִס לַחֲפָה. וְכַרְב דְּאָמַר אֶסִּיפָא מְסִירָתָהּ לְכָל חוּץ מִתְרוּמָה, דְּהָא בְּרִישָׁא תִנֵּן עַד שְׁתַּכְּנִס כּוּי. וְכֵן נִרְאִית גֵּרִסֵּת הַר"ב כְּנִסְחָא אַחְרִינָא. וְאֵף עַל פִּי כֵן מִפְּרֵשׁ לָהּ כְּרַב אֶסִּי דְאָמַר גַּם בְּסִיפָא אֵף לְתְרוּמָה, וּמְסִירָתָהּ (הִינֵנו) [זו היא] כְּנִיסְתָּהּ. וְנִרְאָה בְּעֵינֵי שֵׁישׁ טְעוֹת סוּפֵר בְּדַבְּרִיו, וְשְׁצִרִיד לְהִיּוֹת כְּגֵרִסֵּת רְשׁ"י וּפְרוּשׁוֹ. וְעֵין תּוֹסְפּוֹת יוֹם טוֹב:

פרק ד - משנה ו

[כה] וְאִם תֵּאמַר וְאִי אֵינּוּ אֶמִיד מָה מוֹצִיאִים מִיָּדוֹ. וַיֵּשׁ לוֹמַר כְּמוֹ בְּחִיּוֹב הָאִשָּׁה דְאֶפְלוּ לִית לִיה אֵלָא מְזוּנֵי דְחַד יוֹמָא חֲבִיב לְמִיזְנָה מְנִיָּהוּ אוֹ לְמִיכָל

בְּהִדָּה בְּמַאי דְאָכִיל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּטוֹר סִימָן ע'. אָבֵל וְדַאי אֵינּוּ חֵיב
לְהַשְׁפִּיר עֲצָמוֹ בְּפוּעַל לְפִרְנָסָם, אֶפְלוּ לְמֵאן דְּסָבַר דְּבִאשָׁה חֵיב, הֵינּוּ טַעְמָא
דְּמַסְפָּר כְּתִבָּה נְלִמְד, אָנָּא אֶפְלַח: [כו] וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ קָרָא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל
כְּרָם, שְׁנֵאמַר, כְּרָם הָיָה לִידִידֵי [ישעיה ה]. הֲרַמְבַּ"ם:

פרק ד - משנה ז

[כז] וְהִיא תִּטְרַף כָּל מָה שֶׁיִּמָּכַר אוֹ יִתֵּן. הֲרַמְבַּ"ם. וְעֵינֵי תוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב:

פרק ד - משנה ט

[כח] וְקָשָׁה לִי, אִם כֵּן פְּדִיוֹנָה נְמִי כּוֹי, וְהָרִי אֶפְלוּ מֵת קָדָם שֶׁנִּפְדִּית אִין
הַיּוֹרְשִׁים חֵיבִין לְפְדוּתָהּ כְּדַמְסִיק בְּגִמְרָא. וַיֵּשׁ לוֹמַר דְּהֵתָם כְּדַמְפְּרֵשׁ
בְּבְרִיתָא, שְׂאִין אֲנִי קוֹרָא בָּהּ וְאוֹתְבַנְדָּ לִי לְאַנְתּוֹ, אָבֵל הֵכָא אָף עַל פִּי
שְׁגֵרְשָׁה יְכוּל לְקַיֵּם בָּהּ וְאוֹתְבַנְדָּ לִי לְאַנְתּוֹ. וְעֵינֵי תוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב:

פרק ד - משנה י

[כט] וּכְתִבָּה עֲצָמָה נְגִבִית מִמְטֻלְטְלִי. וְטַעְמָא, דְּכְתִבְתָּ בְּנִין דְּכָרִין אֵינּוּ
פְּשוּט בְּכָל הַיְשִׁיבוֹת, לְפִיכָד הָעֵמִידוּהָ עַל דִּין הַגְּמָרָא. הֲרַמְבַּ"ם: [ל] חֵיב
כוֹי. טַעְמָא בְּגִמְרָא, כְּדִי שֶׁיִּקְפֹּץ אָדָם וְיִכְתֹּב לְבִתּוֹ כְּבָנוּ, שְׂכָן הוּא אוֹמֵר
[גרמיה כט] קָחוּ נָשִׁים וְגוֹי וְאֵת בְּנוֹתֵיכֶם תִּנּוּ לְאִנְשִׁים, בְּשִׁלְמָא בְּנִים בְּיָדֶיהָ
קִימָא כּוֹי אֶלְא בְּנוֹת מִי קִימִין בְּיָדֶיהָ, וְכִי דָרָךְ אִשָּׁה לְחִזָּר אַחֲרֵי אִישׁ, אֶלְא
הָא קַמְשָׁמַע לָן דְּנִלְבְּשָׁה וְנִכְסָה וְנִיתִיב לָהּ מִיָּדֵי כִי הִיכִי דְקִפְצִי עָלֶיהָ וְנִסְבִּי
לָהּ, וְאִי לֹא תִקְנוּ דְלִירוֹת אֶלְא הַנְּדוּנְיָא אָבֵל מְנָה וּמְאִתֵּי וְתוֹסְפֵת לֹא
לִירוֹת, אֶפְתִּי מִמְנַע אָב וְלֹא כְּתִב, אַחֲרֵי שְׁזָה מְקַפִּיד עַל שְׁלוֹ מְלֶהוּרִישׁ
לְהֵם [לבני בתי, אף אני אֶמְשֹׁךְ יְדֵי מְלַחְרָבוֹת לֹא] נְדוּנְיָא, הַלְכָךְ הֶחָרְכוּ לְתַקְנוּ לִירוֹת
כְּסָף כְּתִבְתָּהּ. וְלֹא פְלוּג רַבְּנָן בֵּין יְהִיב הָאָב נְדוּנְיָא בֵּין לֹא יְהִיב. וְלֹא תִקְנוּ

אָפּלאַ בּנִין דְּכָרִין. אָבֵל בַּת, אָפּלוּ בֵּין הַבָּנוֹת לֹא:

פּרָק ד - מִשְׁנֵה יֵא

[לא] בְּנֵן נִקְבִּין. תַּרְגוּם וַיּוֹלֵד בָּנִים וּבָנוֹת, בְּנִין וּבָנוּ. וְאָפּלוּ הָכִי תַנּוּ נִקְבִּין, אַף עַל גַּב דְּלֹא צָרִיכָא, אִידֵי דְתַנָּא בְּנִין דְּכָרִין, דְּהִתָּם צָרִיךְ לְמַתְּנֵי דְכָרִין, דְּבָנִין שֵׁם לְיוֹצְאֵי חֲלָצֵי הָאִישׁ בֵּין זְכָרִים בֵּין נְקִיבוֹת, כְּמוֹ שְׁפָתוֹב בָּנִים אַתָּם וְגו': **[לב]** וַמִּתְּזָנֵן כּו'. אַחַר מוֹתוֹ. הֲרַמְבַּ"ם. דְּאִי בְּחֵייו, הִתְּנֵן בְּמִשְׁנֵה וְהָאֵב אִינוּ חָיִב בְּמִזְוֹנוֹת בְּתוֹ: **[לג]** חָיִב. פְּרוּשׁ, אָפּלוּ לֹא כָּתַב לָהּ. וְעַל לֹא כָּתַב דְּלַעֲלֵל קֵאִי:

פּרָק ד - מִשְׁנֵה יב

[לד] וְהִגְרָסָא בְּדִלְיָת. וַיִּמְשְׁכוּ וַיַּעֲלוּ אֶת יוֹסֵף [בְּרֵאשִׁית לו], תַּרְגוּמוֹ וְנִגִּידוּ: **[לה]** בְּבִיתִי. יִתְּרָא הוּא. אֲמַרִינֵן בְּגִמְרָא, לְמַדְרֵשׁ בְּבִיתִי וְלֹא בְּבִיקְתִּי (פְּרוּשׁ בֵּית צַר וְקֶטֶף), דִּיכּוֹלִין הַיּוֹרְשִׁים לְדַחוּתָהּ מֵהֶם כְּשֶׁאֵין לָאֵב אָלֵא בִיקְתָא, וְלֹא קֵאִי דִיּוֹקָא דְּבְבִיתִי אֲמִזְוֵנִי, דְּלִפִּי בְּרַכְתָּהּ הַבֵּית מִיָּהָא יֵשׁ לָהּ, כְּמוֹ שְׁפָתוֹב בְּמִשְׁנֵה ג' פָּרָק י"ב:

פּרָק ה

פּרָק ה - מִשְׁנֵה א

א להוסיף. משמע נוסף על הכתבה שתקנו חכמים ושם כתבה עליו גם הוא למוכרת ולמוחלת כו'. בגמרא: **ב** רבי אלעזר בן עזריה כו'. מסקינן בגמרא הלכה למעשה כרבי אלעזר בן עזריה: **ג** כותבת. מפרש בגמרא דאלו באמירה בעלמא הוי כמתנה על מה שכתוב בתורה דתנאו בטל, ורבי יהודה סבירא ליה נמי דכתבה דרבנן כדקימא לו בסוף מכילתא, אלא דחכמים עשו חזיק לדבריהם כפל תורה:

פרק ה - משנה ב

ד או עשור, ולא משתעי איניש מעקרא תרי יומי ואמר ליה לא והדר לישתעי או עשור, אלא מאי ימים, שנה כו'. גמרא: **ה** לאיש. כמה שנותנין לה, אם שנים עשר חדש שנים עשר חדש, ואם שלשים יום שלשים יום. ואין משגיחין בו אם הוא בחור או אלמן. הרמב"ם: **ו** ולא למנה. פרשו הפוסקים מן הנשואין: **ז** נותנין כו'. במה דברים אמורים, בבת כהן לכהן (בקיאה בשמירת תרומה ולמכרה בימי טמאה). אבל בת ישראל לכהן דברי הכל מחצה חליו ומחצה תרומה. במה דברים אמורים, בארוסה (ובת כהן) דהואיל והיא בבית אביה טרח אביה למכרה בימי טמאה לפי שהוא רגיל בכך, אבל בנשואה (שנותנו לה בעלה מזונות בביתה), דברי הכל מחצה חליו ומחצה תרומה, דכל כבודת בת מלך פנימה, ואביה ואחיה אינו אצלה שיתעסקו בצרכיה. גמרא:

פרק ה - משנה ג

ח כן כתב רש"י. והקשה רבנו תם, דאם כן אפלו אכלה כמה שנים בפני הבעל אינה אוכלת בפני היבם, והיכי קתני חסר יום אחד בפני היבם. ועוד, דהוה ליה למתני היבמה אינה אוכלת כו'. לפיכך פרש רבנו תם דדוקא כשלא אכלה בפני הבעל הוא דלא אכלה בפני היבם, דהיבם אינו מאכיל, אבל אכלה בפני הבעל אוכלת נמי בפני היבם. וטעמא עין בתוספות ובתוספות יום טוב: **ט** שתכנס. שמתחד עמה ויפרישנה לו. הרמב"ם. והר"ן פרש, דחפה לאו הינו יחוד, אלא כל שהביאה הבעל מבית אביה לביתו לשם נשואין:

פרק ה - משנה ד

[י] והמותר קנוי לו במעה כסף שתקנו לו חכמים שיתנו לה בכל שבת מעה כסף לצרכיה לבד המזונות. ולמאי דקימא לן דיכולה לומר איני נזונית ואיני עושה, הוא הדין וכל שכן שיוכלה לומר איני נוטלת המעה ואיני נותנת מותר כו'. והא דקדיש, מוקי רב ושמואל דהינו לאחר מיתה כשיירשנה, ואפלו אינו מעלה לה מעה. ונקט מותר דאף על גב דלא שכיח דמקדיש דבר שלא בא לעולם, וכל שכן מעשה ידיה עצמן. הר"ן. ומה שכתב הר"ב ולא הקדיש כו', רוצה לומר אפלו לא הקדיש כו', דאלו הקדיש כל שכן הוא דקדיש לאחר מיתה:

פרק ה - משנה ה

[יא] רש"י. ופרוש, נותנתו לאותו דבר שטוחנת: **[יב]** ואופה. פת. רש"י: **[יג]** בצמר. דאלו בפשתן לא פסיקא ליה, דהינו פיתנא רומיתא, שאינו כופה לעשות בו לפי שמסריח את הפה ומשרבט את השפתים. פרש רש"י פושטן כמין שרביט עד שנעשות גדולות, על ידי שהיא צריכה לשרות החוט תמיד ברק. גמרא: **[יד]** לא טוחנת. גמרא, הא שארא עבדה. ותימא ליה עילית לך אשה אחרת במקומי. משום דאמר לה הא טרחי לדידי ולדידה, קמי דידך מאן טרח. ועין תוספות יום טוב: **[טו]** לשון רש"י, לילך בשליחות להביא לו מבית לעליה: **[טז]** בגמרא. ופרש רש"י, לפרס לו סדין ולבדיו, דבר שאינו טרח. ובכפיה הני לא כפי לה, אלא חכמים השיאוה עצה טובה להנהיג זאת בישראל. ועין תוספות יום טוב: **[יז]** אף כו'. כלומר, אף על פי שברצונו אינה עושה מלאכה, יוציא כו'. ואין צריך לומר שאם אין רצונו שלא תעשה מלאכה שיוכל לכופה. אבל לענין הטעם לא קאי עליה אף דטעמו של רבן שמעון בן גמליאל פוחת מטעמו של רבי אליעזר: **[יח]** המדיר. ודע שבכל מקום שתראה המדיר את אשתו, רוצה לומר שהוא אוסר הנאתו עליה אם תעשה כד. אבל אם אומר לה הריני אוסר עליך שלא תעשה כד אין בדבריו כלום. המגיד: **[יט]** יוציא. לא נזכר בגמרא כמה זמן ההדירה. ובטור כתב שבעה ימים. והינו בהדירה מהנאתו. אבל מנכסיו עין ריש פרק ז'. ועין תוספות יום טוב:

פרק ה - משנה ו

[כ] גִּמְרָא. וְיַהֲיִיב טַעְמָא, דְּאִינוּ דוּמָה מִי שְׁיֵשׁ לוֹ פֶּת בְּסֵלוֹ לְמִי שְׁאִין לוֹ פֶּת בְּסֵלוֹ. וּפְרֵשׁ רַשִׁי, אֶף כָּאן, בְּלֹא נֶדֶר דְּעֵתָה נֹחָה לְבַעֲלָה שְׁמָא יָבֵא בְּתוֹךְ הַזְּמַן, אֲבָל זֹה מְשֻׁהָדִירָה הָרִי הִיא כְּמִי שְׁאִינָה מְצַפֶּה לְבַעַל: **[כא]** **שְׁלֹשִׁים יוֹם**. אֶף עַל פִּי שְׁמִבְטָלִין בְּזָה עוֹנְתָן כְּדַמוּכַח מִתְּנִיתִין. וּבְגִמְרָא, שְׁעוֹנַת תְּלִמְיָדִי חֲכָמִים מְעַרְבֵי שַׁבַּת לְעַרְבֵי שַׁבַּת, וּפְרֵשׁ רַשִׁי שֶׁהוּא לֵיל תַעֲנוּג וְשִׁמְחָה וְשִׁבְיָתָה כּו'. וְדַעַת הָר"ן דְּלִכְךָ לֹא הִזְכֵּר בְּמִתְנִיתִין עוֹנַת תְּלִמְיָדִי חֲכָמִים, לְפִי דְעוֹנְתָן מִשְׁתַּנֵּית כְּפִי מָה שֶׁהֵם צְרִיכִים בְּעֶסֶק לַמוּדָם לְנֶדֶד שָׁנָה מְעִינִיהֶם, וְאִין כָּל הַזְּמַנִּים שְׁוִים בְּזָה. וְעֵין תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב: **[כב]** **הָאִמּוּרָה כּו'**. כְּלוּמַר מְצוֹת עוֹנָה שֶׁהִיא אִמּוּרָה בְּתוֹרָה, כִּדּוּם הִיא הַמְּדָה. אֲבָל אִין מִלַּת הָאִמּוּרָה מוֹסְבַת עַל זְמַנָּם שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד, שְׁזָה לֹא מְקַרֵי אִמּוּרָה בְּתוֹרָה, אֶף עַל פִּי שְׁיֵשׁ לָהֶם סִמּוּךְ מִן הַמְּקַרְאוֹת. וְעֵין תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב: **[כג]** וְזָה לְשׁוֹן הַתּוֹסְפוֹת, עַל שֵׁם שְׁדַרְכָּם לִישֵׁב בְּטוֹלָא דְאַפְדְּנִיחוּ:

פרק ה - משנה ז

[כד] הַרְמַב"ם. וְאֶף עַל גַּב דְּסַבִּירָא לִיה דִּיכּוּלָּה אֲשֶׁה לּוּמַר אִינִי נְזוּנָת וְאִינִי עוֹשָׂה, יֵשׁ לּוּמַר שְׁסוּבֵר דְּלֹא אִמְרִינָן שְׁיִכּוּלָּה לּוּמַר כִּדּוּם אֶלָּא כִּדִּי לְהַפְטֵר מְטוֹיֵת צְמֵר שֶׁהוּא מִיָּדִי דְקִינֵץ כּו', אֲבָל כָּל שְׁאֵר מְלֹאכּוֹת צְרִיכָה לְעִשׂוֹת אֲפֹלוּ אִמְרָה אִינִי נְזוּנָת: **[כה]** **מוֹסִיפִין**. וְלֹא דְמִי לְמַדִּיר, לְפִי שֶׁהַמּוֹרֵד כָּל שְׁעָה עוֹמֵד בְּמַרְדּוֹ וְכִדִּי שְׁיַחְזֹר מְמַרְדּוֹ מוֹסִיפִין, אֲבָל מַדִּיר כִּינּוּן שְׁאִינוּ מוֹצֵא פֶּתַח לְנֶדְרוֹ מָה בְּנִדּוֹ לְעִשׂוֹת, וּלְפִיכֵךְ אִין מוֹסִיפִין אֶלָּא יוֹצִיָּאָה וְיִתֵּן כְּתֻבָּה לְסוּף שְׁבוּעָה אֶחָד. הָר"ן. וְעֵין תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב: **[כו]** **מוֹסִיפִין כּו'**. מְלַבֵּד מְאֻסּוֹר שֶׁהוּא עוֹשֶׂה שְׁעוּבֵר בְּלֹא תַעֲשֶׂה, שְׁנֵאֲמַר לֹא יִגְרַע. שְׁאֵם שְׁנֵאָה יִשְׁלַח, אֲבָל לְעִנּוֹת אֻסּוֹר. הַרְמַב"ם: **[כז]** **שְׁלֹשָׁה**. בְּגִמְרָא, דְּלִכְךָ לֹא אִמְרוּ שְׁלֹשָׁה וְחֲצִי, שְׁיִהֵא מְחֻצִית שְׁעוּרָא דְאַתְתָּא, לְחֻצָּאִין אִי אִפְשָׁר, דְּהֵאִי דְפּוֹחֲתִין לְאַשָׁה שְׁבַעָה דִּינָרִין הִינּוּ דִּינָר לְיוֹם, אֲבָל בְּאִישׁ דְּמוֹסִיפִין לָהּ אִי יִהֲיִיב לָהּ עוֹד חֲצִי דִּינָר כְּנִגְדָּה יוֹם הַשַּׁבַּת מְחֻזֵי כְּשֶׁכֶּר שַׁבַּת, שֶׁהָרִי אִין מוֹסִיפִין לְכָל הַשְּׁבוּעָה בִּיחָד שְׁיִהֵא שְׁכֵר שַׁבַּת מְבֻלַע בְּכָלֵל, אֶלָּא מָה שְׁעוֹלָה בְּכָל יוֹם וְיוֹם, שְׁמָא יִתְפָּיֵס בְּאִמְצַע הַשְּׁבוּעָה. וּבִירוּשְׁלָמִי מְפָרֵשׁ, כְּנִגְדָּה שְׁבַע מְלֹאכּוֹת שֶׁהָאֲשָׁה עוֹשֶׂה לְבַעֲלָהּ. וְגַבִּי הַמּוֹרֵד דְּמוֹסִיפִין שְׁלֹשָׁה, כְּנִגְדָּה שְׁאֲרָה כְּסוּתָהּ וְעוֹנָתָה. תּוֹסְפוֹת חֲדָשִׁים: **[כח]** פֵּרֵשׁ רַשִׁי שַׁבְּתוֹת מְמֵשׁ, שֶׁהֵם יָמִים שְׁאִינָם שֶׁל מְלֹאכָה וְהַכֹּל מְצוּיִים בְּבֵית הַכְּנֶסֶת וּבְבֵית הַמְּדֻרָשׁ: **[כט]** דְּאִינוּ דוּמָה מִי שְׁיֵשׁ לוֹ פֶּת כּו':

פרק ה - משנה ח

[לז] משני קבין. הם שש עשרה סעדות, ושתי סעדות יתרות לארחי ופרחי. גמרא: **[לא]** קטנית. וכן גרוגרות או דבלה לאכל בהן את הפת. ושמן לאכילה ולהדלקת הנר. הרמב"ם: **[לב]** מטת כו'. לשון הרמב"ם מטת מצעת. וכן לשון רש"י בגמרא, עור שטוח על מטת. ופריך בגמרא, ותסגי לה בכך. וכתבו התוספות, דממפץ לא פריך, דנהי דלשכיבה אינה צריכה דאית לה מטת, לסמיכה מיהא צריכה (עד פאו). ולגרסת הערוך פריך גם ממפץ. גם הרמב"ם העתיק מפץ או מחצלת: **[לג]** דממועד למועד לא קאי אלא אמנעלים. דתנא במקום הרים קאי, דלא סגי בלא תלתא זוגי מסאני, ואגב אורחיה קמשמע לן דנתבניהו ניהלה במועד, כי היכי דלהוי לה שמחה בגויהו. גמרא. ומהאי טעמא דבמקום הרים קאי, לא תנן דהיב לה ציבי לבשל, לפי שיש לה. אי נמי האי תנא לא חשיב מידי דאכשורי אכילה. הר"ן: **[לד]** חמשים זוז. בשל מדינה קאמר וכו'. ואינן עולין אלא עשרים וחמשה זוזי צורי. גמרא. ועין תוספות יום טוב: **[לה]** והשחקים. והם מותר הכסות. הרמב"ם:

פרק ה - משנה ט

[לו] כגון פרוטה לכבוש או למרחץ וכיוצא בהן. הרמב"ם: **[לז]** וסתם לן תנא כמדת תלמיד חכם. ואפשר נמי שמצד ענג שבת מחיבת העונה בו לכל אדם: **[לח]** ואם אין כו'. לאו למימרא דבדידיה תליא כו', אלא הכי קאמר, שאם שתקה היא ולא תבעה מעה כסף לצרכיה ועשתה מותר, הרי הוא לעצמה ואין הבעל יכול לומר ותרה. והוא הדין וכל שכן במזונות ומעשה ידיה דאינו יכול לומר ותרה. ר"ן: **[לט]** ומה היא כו'. הכי קאמר, מעשה ידיה כמה הוי דלידע מותר דידה כמה. גמרא: **[מ]** דבצמר אירינן כדתנן לעיל. אבל בפשתן אין חלוק, וכמו שכתב הר"ב במשנה א' פרק י"א דנגעים: **[מא]** ומוסיפין כו'. יין ודברים שיפים לחלב. הרמב"ם: **[מב]** כבודו. דעולה עמו:

פרק ו - משנה א

[א] מציאת כו'. מאי קמשמע לן, תנינא כו'. בשתה ופגמה אצטריכא ליה, ופלגתא דרבי יהודה בן בתירא ורבנן. גמרא: **[ב]** ופגמה. ושבת מלתא דפשיטא הוא דהוי דבעל, שהיא מתבטלת ממעשה ידיה. וצער פשיטא דהוי דידיה פדאמר בפרק החובל צערא דגופא לא תקינו ליה רבנן. ורפוי נותן לרופא לרפאותה. הרא"ש. ועין תוספות יום טוב: **[ג]** שבסתר. פגם שבסתר, במקום שאין בני אדם יכולין לראות. שבגלוי, שפגמה במקום שנראה לכל. בשת שבסתר, שבישה בינו לבניה. שבגלוי, שבישה בפני כל אדם. תוספות: **[ד]** קרקע. שהרי זה כשאר נכסים הנופלים לה, שהן תלוין.

פרק ו - משנה ב

[ה] רש"י. והוא תימה, דהא קימא לן כאדמון במשנה ה' פרק י"ג יכולה היא שתאמר או פנס או פטר. אלא הכי פרושו, שאלו היה אהיו קים היה כונס ומוציא מפניו בדינים, דדברים הנקנים באמירה הן. אבל יבם לא, שלא פסק אלא על מנת שיכניס האח. הר"ן:

פרק ו - משנה ג

[ו] טעמא דמתניתין בירושלמי, מה ראו לומר בכספים כו', דמדינא כל מה שהאשה מכנסת בין כספים בין כלים אין הבעל רשאי להשתמש בהם אלא שיהיו מיחדים לה, וכן היא אינה רשאה להשתמש בכליה, אלא עשו חכמים תקנה ביניהם שישתמש הוא בכספים וירויה בהן ויוסיף שלישי, וכשהכניסה לו שום דהינו בגדים וכלים הנשומין, שמו דעתה שרוצה היא להשתמש בכליה ושיפחת הבעל בכתבתה חמש משוין. ועין תוספות יום

טוב: {ז} ור"ח פרש דמיירי כגון שפסקה להכניס לו בזה הלשון. דכשארמרה שום במנה שנה מנה, משמע שאף על פי שלא יהא שנה אלא מנה יכתב לה בכתבתה מנה, ולפיכך אין לו אלא מנה בלבד ואין צריך שישנה שלשים ואחד סלע ודינר, אבל שום במנה סתם, היא נותנת שלשים ואחד סלע ודינר, דהכי קארמרה ליה, שתכניס לו שום, במנה שיכתב לה בכתבתה, הלכך צריכה להוסיף חמש:

פרק ו - משנה ד

{ח} דלא תימא מרבה דנפיש רוחא לפיכך ראוי להוסיף שלישי, אי נמי במעטים משום דזוטר זיונא, פרוש הוצאות ואחריות. גמרא: {ט} פרש רש"י, דלא תימא שומא רבה הוא דרך השמאים להעלותו על שויו, אי נמי שומא זוטא איכא דמעלו לה טפי שלא תתבזה בעיני הנועדים: {י} אבעיא בגמרא, ופרשו התוספות, דנדאי נראה דעשרה דינר יתן לה לכל מנה להתקשט לעולם. דאי לא תימא הכי במהרה יכלה הממון. והכי מבעיא להו, אם יתן בבת אחת והיא תשמרנו להתקשט בו עד שתכלה ומשם ואילך אין קצבה לתכשיטין ויתן לפי כבודה, או לא יתן בבת אחת אלא כדי קשויטה ליום:

פרק ו - משנה ה

{יא} מחמשים זוז. מפרש בגמרא כסף מדינה, כדתנן אם יש בכיס כו', ואי אמרת צורי, כמה יקבין לה. ועין תוספות יום טוב: {יב} לפי כבודה. ואפשר שחמשים זוז נותנין לה אפלו אינם בכיס, שמחבין את הגבאים ללוות. דאי בישנן בכיס דוקא, מאי איריא חמשים, אפלו טובא נמי לפי כבודה. הר"ן. ועין תוספות יום טוב:

פרק ו - משנה ו

[יג] מדעיתה. רבותא קמשמע לן, דאף על פי שנתרצית אין מחילתה מחילה. רש"י: **[יד] במאה או בחמשים.** אצטריך למתני במאה, דלא תימא שפטר עזמן בהוספה זו הואיל והוסיפו עזמן על שעור הראוי. ואצטריך נמי בחמשים, למימר דאפלו הכי אינה יכולה להוציא מידן אלא כשתגדיל ולא קדם לכן, אף על פי שהשיאוה ולא נתנו לה אלא הפחות שבשעורין, אפלו הכי אין לה עליהם דין הפרנסה אלא לאחר שתגדיל. נראה לי: **[טו]** ולא כתב בקצרה ואם לא השיא כו', משום דלא תליא מידי בהשיא ולא השיא, אלא באמדנא אי ותרון או קמצון, אף על גב דלא השיא ולא גלה דעתו בהשאת בת. והא דנקט השיא, להודיע פתן דרפנן דפליגי עליה אפלו בהשיא. כדאיתא בגמרא. והכי מפרש לשון הר"ב: **[טז]** כל זה איני בגדולה הנשאת, רוצה לומר כשהיא נערה. אבל קטנה לאו בת מחילה היא, ואפלו לא מחתה ולא מתזנה אפלו הכי כשתגדיל יכולה להוציא. ועין תוספות יום טוב: **[יז] פעמים כו'.** מפרש בגמרא דליכא למימר עני ועשיר בנכסים. דאם כן היכי קאמר תנא קמא כדמעקרא, ובעשיר והעני הא לית ליה, אלא, עני בדעת, שאין בדעתו לתן לה נדנית עשיר אלא נדנית עני. וכן עשיר, [עשיר] בדעת: **[יח] שמיין.** כלומר רואין שפנגדו האיך מתפרנסות מנכסים כאלו. הר"ן:

פרק ו - משנה ז

[יט] נאמן כו'. שלא יעכב לעצמו. תנן לו והוא יקנה לי שדה לכשארצה. רש"י. ולרבותא לרבי מאיר מפרש כד. ועין תוספות יום טוב: **[כ]** ואפלו צנה כשהוא בריא. דאי לא תימא הכי, מה מצוה דקאמר, הרי דברי שכיב מרע פכתובין וכמסורין דמו, ולא שיך מצוה כו' אלא דבריו שרירין וקיימין. ונפקא מנה דלא אמרינן מצוה כו' אלא כשהשליש מתחלה לכד. אי נמי, דוקא במת נותן בחיי מקבל. ועין תוספות יום טוב: **[כא]** גמרא. ופרש רש"י שאף האב לא עלה בדעתו למסרה ביד שלישי אלא עד שתנשא, דמשנשאת הבעל זכאי לאכל פרות: **[כב] מכורה.** ורבי מאיר סבר דאינה יכולה למכרה. תוספות. כלומר ובהא הוא דפליגי. אבל במצוה לקיים, אף רבי יוסי מודה, אלא דבכי הא שאני פיון שיכולה למכרה. הר"ן:

פרק ז - משנה א

א כִּינּוּן שֶׁהוּא מְדִיר אוֹתָהּ בְּלִשׁוֹן הַזֶּה לְהַנּוֹת מִשְׁלוֹ כּוֹי, דָּאֵלוּ בְּתַשְׁמִישׁ לָאוּ כָּל כְּמִינֵיהּ, אֶלָּא בְּאוֹמֵר הַנָּאֵת תַּשְׁמִישָׁךְ עָלַי, לְפִי שְׂאִין מֵאֲכִילִין לְאָדָם דְּבַר הָאֶסּוּר לוּ. הַר"ן: **ב** וְתִימָה, דְּאֶפְלוּ אִם מִסְפִּיקִים אִידָּ יַחּוּל הַנְּדָר, דְּהָא קִימָא לֹן דְּעֵקֶר תַּקְנֵתָא מְזוֹנוֹת וְכִמוּ שְׁכַתְבְּתִי בְּפָרְק ה' מְשֻׁנָּה ד', וְנִמְצָא שֶׁהוּא מְשַׁעְבֵּד לָהּ לְמְזוֹנוֹת, אֶלָּא שְׁחַכְמִים תַּקְנּוּ לוּ כְּנֶגֶד זֶה שְׂיִהֵיהּ מַעֲשֵׂה יְדִיהָ שְׁלוּ, וְכִינּוּן שֶׁהוּא מְשַׁעְבֵּד לָהּ אִין [כח] בְּנֶדֶר לְהַפְקִיעַ אִף עַל פִּי שְׂיִהֵיהּ מַעֲשֵׂה יְדִיהָ מִסְפִּיקִין לָהּ כּוֹי. הַלְכָּךְ קִצּוֹר לְשׁוֹן אֲנִי רוֹאָה בְּכֹאן, שְׂיִהֵיהּ לוּ לְהַר"ב לְהַתְנוּת עוֹד כְּדָאֲתֵינִי בְּגִמְרָא בְּאוֹמֵר לָהּ צְאִי מַעֲשֵׂה יְדִידָךְ בְּמְזוֹנוֹתֵיךְ, וְכִינּוּן דְּמִסְפִּיקִין לָהּ יָכוֹל לְהַדִּירָהּ וְהַנְּדָר חָל כּוֹי. וּמִיָּרִי שְׁשִׁתְקָה (דָּאִם לֹא כּוֹי אִינוּ מִיפְטֵר בְּכָךְ, דָּאִם כּוֹי מַה הוֹעִילוּ חֲכָמִים בְּתַקְנֵתָהּ) דָּאֵלוּ לֹא רְצָתָהּ בְּדָבָר זֶה וְלֹא סְמָכָה דְּעֵתָהּ הָוָה לָהּ לְתַבְּעוּ, אוּ לֹמֵר אִין מַעֲשֵׂה יְדִי מִסְפִּיקִין לִי: **ג** כִּינּוּן שְׂאִינוּ אוֹמֵר כָּל הַשּׁוֹמֵעַ יְזוּן לֹא עֵבִיד שְׁלִיחַ. מַה שְׂאִין כּוֹי בְּמְשֻׁנָּה וִי פָּרְק וִי דְּגִטִּין בְּאוֹמֵר כָּל הַשּׁוֹמֵעַ קוֹלִי יִכְתֹּב גִּט דְּעַבְדִּינְהוּ שְׁלוּחִים. גְּמָרָא. וְדוֹקָא נְמִי כְּשֶׁאוֹמֵר כָּל הַמְּפָרְס, דְּלַעֲלֵמָא קְאָמֵר. אֲבָל אִם אוֹמֵר לְיַחִיד אִם תְּזוּן לֹא תִפְסִיד, הָוִי שְׁלוּחוֹ, כְּדָמוּכַח בְּסוּף פָּרְק ד' דְּנֶדְרִים. תּוֹסְפּוֹת. וְעִין מַה שְׁכַתְבְּתִי שָׁם. וְשָׂרִי נְמִי עַל יְדִי חֲנוּנִי: **ד** שְׁלֹשִׁים יוֹם כּוֹי. כְּלוּמַר עַד שְׁלֹשִׁים יוֹם מִמִּתִּינִין, בֵּין אִם פִּרְשׁ נֶדְרוֹ וְשִׁלְמוֹ, אוּ לֹא פִרְשׁ וְהִתִּיר נֶדְרוֹ. דְּהַלְכָּה כְּשֶׁמוֹאֵל דְּאָמֵר אֶפְלוּ בְּסִתָּם כּוֹי: **ה** וְהָא דְּהַמְשָׁרָה בְּמְשֻׁנָּה ח' פָּרְק ה', שְׁלֹא עַל יְדִי נֶדֶר הוּא. הַרְמַב"ם. וּבִירוּשָׁלַיִם, דְּלַעֲלֵל דוֹקָא כְּשֶׁקָּבְלָה עָלֶיהָ: **ו** חֲדָשׁ. אֲבִי אָמֵר, בְּכַהֲנֵת לְחוּד פְּלִיג. וְחֲדָשׁ הֵינּוּ שְׁלֹשִׁים יוֹם כְּדָאֲמֵר תִּנְאָ קְמָא. וְרַבָּא אָמֵר, חֲדָשׁ מְלֵא וְחֲדָשׁ חֲסֵר [נְמִין] אִיכָא בִּינֵיהוּ. גְּמָרָא: **ז** וּבְכַהֲנֵת. רוּצָה לֹמֵר אֲשֶׁת כְּהֹן.

פרק ז - משנה ב

ב גְּמָרָא. דָּאִי לֹא תִימָא הַכִּי, מֵאִי שְׁנָא לְעִיל דְּתֵנּוּ עַד שְׁלֹשִׁים יוֹם וּמִיָּרִי אֶפְלוּ בְּסִתָּם כְּמוֹ שְׁכַתְבְּתִי שָׁם, וְטַעֲמָא דְּשְׂאִינִי הִיכָא דְּנֶדֶר אִיהוּ, דְּסַבְרָה מְרִתַח רְתַח עָלַי וְהַשְׁתָּא מוֹתִיב דְּעֵתִיָּהּ. אֲבָל הַכָּא דְּנֶדְרָה אִיהִי וְשִׁתְקָ לָהּ, סַבְרָה מְסָנָא הוּא דְּסִינִי לִי הוֹאִיל וְאֲשִׁתִּיק וְלֹא הִפֵּר, וְאִינְהּ יָכוֹלָה לְגוֹר אֶצְלוּ כָּלֵל כּוֹי:

פרק ז - משנה ד

[ט] **שְׁלֵא תֵלֵךְ כּוֹי**. שְׁאֲמַרְהָ קוֹנָם [תְּשִׁיבָה] עָלַי. דָּאִם לֹא כֹן אֶלְא אֲמַרְהָ קוֹנָם בֵּית אָבִי עָלַי אֵינּוּ יָכוֹל לְהִפְרֵי. טוֹר: **[י]** **חֲדָשׁ**. עַל פְּרִיחָהּ בְּמִפְרָשֶׁת [בְּהִדְיָא] חֲדָשׁ אֵינְרִי. דָּאִי בְּסִתָּם, הָא קִימָא לָן לְעִיל נְדָרָה אֵינְרִי וְקִימָא אֵינְרִי יוֹצִיא מִיַּד. בֵּית יוֹסֵף: **[יא]** **אַחֲרֵת**. דָּרָךְ בְּתָם לְלֶכֶת אֶצְלָם בְּרִגְלִים. רָגַל אַחַד מְצִיא מוֹקְמַת אֲנַפְשָׁה, [שְׁלֵשָׁה לֹא מְצִיא מוֹקְמָא]. רְשִׁי:

פרק ז - משנה ה

[יב] **הָאֵבֶל**. שְׁנֵדָרָה הִיא וְתִלְתָּהּ בְּתִשְׁמִישׁ הַמָּטָה, וְקִימָא לָהּ הוּא. טוֹר: **[יג]** **עַל מְנַת**. שְׁנֵדָרָה הִיא נְדָר שֶׁל עֲנוּי נֶפֶשׁ אוֹ מְדַבְּרִים שְׁפִינּוּ לְבִינָה שְׁעָלִיו לְהִפְרֵי, וְאֲמַר לָהּ אֲנִי מִפְּרָ לָךְ עַל מְנַת כּוֹי, וְזֶה אֵינְרִי יָכוֹלָה לְעֲשׂוֹת וְאֵינְרִי נְדָרָה מוֹפְרָ, וְהִרִי דְנְדָרָה הִיא וְקִימָא לָהּ הוּא. טוֹר:

פרק ז - משנה ו

[יד] **וְיִהוּדִית**. שְׁנֵהֲגוּ בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל, וְאָף עַל גַּב דְּלֹא כְּתִיבָא. רְשִׁי: **[טו]** **שְׁאֵינּוּ מְעֵשֵׂר**. וְכָל שְׁכֹן שְׁקָצִים וְרַמְשִׁים. הֶרְמַבִּי"ם. וְעֵין תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב: **[טז]** דָּאִי רְצָתָה לְהֶאֱכִילוֹ וְלֹא אָכַל, מְצִיא אֲמַרְהָ מְשַׁחֲקַת הֵייתִי בְּךָ וְכִשְׁהֵייתִי בָּא לְאָכַל הֵייתִי מוֹנֵעָךְ. תּוֹסְפוֹת וְהִרָא"ש. וְהוּא הִדִּין בְּאֵינְרִי דְמִתְנִיתִין דְּיִקְא לְאַחַר שְׁעֵבֵר הוּא: **[יז]** וְכֹן הוּא בְּגִמְרָא. וְיֵשׁ לְגִמְגָם לְמָה [נְקֻט] כְּהֵן. וְבִרְא"ש לִיתָא כְּהֵן. וְכֹן בִּירוּשָׁלַיִם: **[יח]** וְכֹגוֹן דְּאֵתוּ סִהְדִי וְאֲמַרְוּ עֲמֵנוּ הִיָּה בְּמִקּוֹם פְּלוּנִי בְּאוֹתָהּ שְׁעָה שְׁאֲמַרְתָּ שְׁתִּקֵּן לָךְ. אוֹ, לֹא זֶה יָדוּ מִתּוֹךְ יְדִינּוּ וְלֹא תִקְנוּ. אֲבָל עַל פִּי הַכְּחֶשֶׁת הַכְּהֵן עֲצָמוּ אֵינְרִי מִפְּסֻדַת כְּתִבְתָּהּ, דְּעֵד אַחַד הוּא. פּוֹסְקִים. וְעֵין תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב: **[יט]** **וְאֵינְרִי כּוֹי**. דְּבַעֲוֹן נְדָרִים בְּנִים מִתִּים. גְּמָרָא. וּמְזָה דְקִדְקֵר הִרָא"ש דְּכִשְׁהִיא בְּעֲצָמָה אוֹכְלַת דְּבֵר אֲסוּר לֹא הִפְסִידָה כְּתִבְתָּהּ. וְדַת יִהוּדִית מְשׁוּם חֲצִיפוֹתָא וְחֲשָׁד זְנוּת הִיא: **[כ]** **פְּרוּעַ**. דְּמִדְּאוּרִיתָא כְּשִׁמְכָסָה בְּמִטְפַּחַת שְׁפִיר דְּמִי, וְאֶפְלוּ בְּרִשׁוֹת הַרְבִּים וּבְמַבּוּי הַמְּפֹלֵשׁ וְכוּי, וּמִדַּת יִהוּדִית שְׁלֵא

תצא לכל אלו אלא אם כן שיש על ראשה רדיד [ככל הנשים]:

פרק ז - משנה ז

[כא] דמידי דקפדי ביה אינשי הוי קפידיה קפידא, מידי דלא קפדי אינשי לא הוי קפידיה קפידא. גמרא. ואי פרש, אפלו לא קפדי. תוספות. וכתב הר"ן, והוא הדין בדברים שבינו לבינה אף על גב דלא פרש: **[כב]** סתם. ארישא קאי, דקדשה על תנאי וכנסה סתם, דדלמא אחולי אחליה לתנאה כיון שפנסה בסתם. כדרב בגמרא: **[כג]** שלא כו'. וגט מיהא בעיא, דמספקא לן אי אחולי אחליה לתנאה, ולאסורא לחמרא, ולממונא המוציא מחברו עליו הראיה. הר"ן: **[כד]** על מנת כו'. אפלו בסתם נמי. דהא בפרק ה' משנה ג' גזרינן דארוסה בת ישראל לכהן לא תאכל בתרומה שמה ימצא בה מוס כו'. ומשום סיפא דכנסה סתם, נקט קדשה על מנת, לאשמעינן דאף על גב דקדשה על מנת בעיא גט. תוספות: **[כה]** דאף דלגבי כהנים אפשר דנקט פלפלא בפומיה ועביד עבודה. אבל לגבי אשה שהיא מדבר עמה בכל שעה לא אפשר: **[כו]** רש"י פרש שומא וורוא"ה בלע"ז. ושמעתי שהוא בלשון אשכנז וואר"ץ. ועין תוספות יום טוב:

פרק ז - משנה ח

[כז] כלומר והא קימא לן כרבן גמליאל במשנה ו' פרק קמא, דהעמד אשה על חזקתה, והכא נמי יש לה חזקה שבלא מומין נולדה. הכא שאני הואיל כו'. ובפרק קמא [נמי] פלוגתיהו בנכנסה לרשות הבעל הוא, ובה אמר רבן גמליאל דלא הורע חזקת אביה בכד. רש"י. וכתבו התוספות, ואיירי בענין שיכול להיות שנאנסה תחת בעלה כו'. ועין תוספות יום טוב בשם הר"ן: **[כח]** שעד שלא כו'. אבל אם הביא ראה שמשנתארסה לא סגי, ולא אמרינן כאן נמצאו בבית אביה כאן היו, משום דאיכא תרתי, העמד הגוף כו' וחזקה אין אדם שותה בכוס אלא אם כן בודקו וראה ונתפייס. גמרא. ועין תוספות יום טוב: **[כט]** שבגלוי כו'. שאף על פי שהתנה, דאמתניתין דלעיל קאי, לא על מומין שבגלוי נתפון, דאותן ראה ונתפייס, אלא על מומין שלא ראה נתפון, וכשיש נמי מרחץ נמי לא נתפון אלא על מומין שאי אפשר לבדקן על ידי מרחץ, כגון ריח הפה. תוספות:

פרק ז - משנה ט

[ט] שְׁנוּלְדוּ. וְכֹל שֶׁכֵּן הָיוּ. גְּמָרָא: **[לא]** וְכֵן כָּתַב הַרְמְב"ם, אַחַר שֶׁנִּשְׁאַף. וְנִרְאֶה דְרוּצָה לומר דְּאִי לְאַחַר שֶׁאַרְסָה, אָף עַל גַּב דְּאִין כּוֹפִין לְהוֹצִיא, הַכִּי נִמְי אִין כּוֹפִין אוֹתָהּ שֶׁתִּכְנַס. מַה שֶּׁאִין כֵּן מִשְׁנֵשְׁאַף, דְּאִם אִינָה רוּצָה שֶׁתֵּשֵׁב עִמּוֹ הָיוּ דְנִין אוֹתָהּ דִּין מוֹרְדָת כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הַרְמְב"ם שָׁם: **[לב]** כּוֹפִין כּוֹ. דְּגַבִּי אִישׁ לִיכָא לְמִימַר נִסְתַּחֲפָה שְׂדָה שֶׁל אִשָּׁה, דְּאִישׁ אִינוּ שְׂדָה שֶׁל אִשְׁתּוֹ. תּוֹסְפוֹת:

פרק ז - משנה י

[יג] סְבוּרָה כּוֹ. מְקַשִּׁים הַתּוֹסְפוֹת, דְּאִם כֵּן כָּל אִשָּׁה תִּעָרִים וְתִשְׁאַנּוּ כְּדִי שִׁיתּוּ לָהּ כְּתֻבָּה. וְשָׂמָא, כְּשֵׁישׁ חֲשֵׁשׁ עֲרָמָה אִין לָהּ כְּתֻבָּה. וְלִי לֹא קִשָּׁה כָּלֵל, דְּכִינּוֹן שֶׁהוּא יוֹדֵעַ מוּמּוֹ אִיהוּ דְּאַפְסִיד אֲנַפְשִׁיהּ שֶׁלְקַחָהּ וְיודֵעַ שֶׁיִּכּוֹלָה לְטַעַן כּוֹ: **[יד]** שְׂמִמְקָתוֹ. וְלִפְיֵךְ אֶפְלוּ מִדְּעִתָּה שֶׁלֹּא בְעַל כְּרָחָה, אִין מְנִיחִין אוֹתָהּ שֶׁתֵּשֵׁב עִמּוֹ, כִּינּוֹן שֶׁסְכָנָה הִיא לוֹ: **[לה]** אִינִי יְכוֹלָה כּוֹ. וְיַחֲלֹץ וְיִתְּנוּ כְּתֻבָּה. הַרְמְב"ם:

ח

פרק

פרק ח - משנה א

[א] שְׁנַפְלוּ כּוֹ. כְּלוּמַר בִּירְשָׁה. וְלֹא דְוָקָא, אֶלָּא הוּא הַדִּין אֶפְלוּ נִתְּנוּ לָהּ בְּמִתְנָה אוֹ שֶׁמִּצָּאָה מְצִיאָה, כָּל שֶׁשִּׁיךְ הַבַּעַל לְזָכוֹת בְּהֵן מְדִין נְכִסֵּי מְלוּג. רְשָׁב"א בְּבֵית יוֹסֵף. וְהוּא הַדִּין בְּכֹל מְקוֹם שֶׁשׁוֹנָה שְׁנַפְלוּ: **[ב]** לֹא תִמְכַּר.

דַּאָרוּסִין עוֹשֶׂה סֶפֶק נְשׂוּאִין, שְׁמָא תְּבֵא לִידֵי נְשׂוּאִין שְׁמָא לֹא תְּבֵא, וְלִפְיֵךְ לְכַתְחֻלָּה לֹא תִמְכֹּר, וְאִם מְכָרָה וְנִתְּנָה קָיָם. גְּמָרָא. וְהִקְשׁוּ בְּתוֹסְפוֹת, דְּכִיּוֹן שְׁהִיא מְחֻזְקָת הָוֵי סֶפֶק וְנִדְאֵי וְאִין סֶפֶק מוֹצִיא כּוּי, כְּדֵאשְׁכָּחוּן בְּשׂוּמְרֵת יָבָם בְּמִשְׁנָה ו'. וְתִרְצוּ, דְּהִכָּא וְדֵאֵי קִימַת לְנִשְׂא, מַה שְּׂאִין כּוּי הָתָם דְּכֵךְ עוֹמְדַת לְחֻלְיָה כְּמוֹ לִיבּוּם. וְעִין תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב: {ג}

עַד כּוּי. מִשְׁמַע שְׁנַפְלוּ לְפָנֵי נְשׂוּאִין וְאִין דְּבַר מִפְּסִיק בֵּין נְפִילַת נְכָסִים לְנְשׂוּאִין. וְהוּא הִדִּין אֶפְלוּ נְפְלוּ לָהּ קֳדָם אַרוּסִין דְּלֹא תִמְכֹּר מִשְׁנֵסֶת. וְהָא דְּנִקְט עַד שְׁלֹא נִסֵּת דְּמִשְׁמַע דְּמִשְׁנֵת אַרְסָה, לֹא שְׁמַעִינן דְּאֶפְלוּ הִכִּי אִם מְכָרָה וְנִתְּנָה קָיָם. תּוֹסְפוֹת:

פרק ח - משנה ב

{ד} שְׁעַל מְנַת אוֹתָם נְכָסִים נִשְׂאָה, לְפִיכְךָ מְכָרָה בְּטַל, שְׁהִיא מְצַפָּה שְׁתִּפַּל לָהּ אוֹתָהּ יִרְשָׁה. רִשְׁיִי: {ה} וְאִם כּוּי. נִרְאָה דְּאֶפְלוּ בְּבִי דְלַעִיל מְהִדֵּר וְאֶפְלוּ אִם מִשְׁנֵסֶת, דְּמִדְּתִלִּין בְּאִין יְדוּעִין לְבַעַל דְּכִיּוֹן שְׂאִינן יְדוּעִים לוֹ לֹא זָכָה בְּהוּ, אִם כּוּי מַה לִּי שְׁנַפְלוּ לָהּ קֳדָם שְׁנֵסֶת אוֹ לְאַחַר שְׁנֵסֶת, כִּיּוֹן שְׁלֹא יִדַע בְּהוּ לֹא בְּהוּ

פרק ח - משנה ד

{ו} וְתִלוּשׁ בְּשַׁעַת יְצִיאָה לִיכָא לְמִימַר דְּפְלִיגִי עֲלֵיהּ וְנִימְרוּ שְׁלָה, דְּכִיּוֹן דִּתְלָשׁוּן הִפְלִי מוֹדִים שְׁזָכָה בְּהוּ. רִשְׁיִי:

פרק ח - משנה ה

{ז} יִמְכְּרוּ כּוּי. כְּלוּמַר שְׂאִם יִרְצָה הָאִישׁ אוֹ הָאִשָּׁה לְמַכֵּר אִין יְכוּלִין לְעַכְבַּ זָה עַל זָה. הִרְמִיָּה. וְהָרִאִישׁ חוֹלֵק וְסוּבֵר דְּהִפְלִי בְּרִשׁוֹת הַבַּעַל. וְעִין תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב: {ח} שְׁבַח כּוּי. דְּהוּיָא לָהּ וּלְבֵית אָבִיהָ לְשֵׁם וּלְתַנְפְּאָרַת. רִשְׁיִי: {ט} רַבִּי יְהוּדָה אוֹמַר. דְּרַבּוֹן שְׁמַעוֹן בְּוֹ גַּמְלִיאַל אָמַר לְמַלְתֵּיהּ

בְּרִישָׁא וְרַבִּי יְהוּדָה אָמַר בְּסִיפָא כּוּי. וְקִבְעֵן רַבִּי בְּמִשְׁנַתְנוּ כְּשִׁמוּעָתוֹ. וְעֵין תּוֹסֵפּוֹת יוֹם טוֹב: [י] שֶׁכֶּן כָּל שְׁבוּעוֹת הַמִּשְׁנָה כְּעֵין שֶׁל תּוֹרָה תִּקְנוּהָ: [יא] לָאוּ לְמִימְרָא שְׁהִיא שְׁבוּעָה מִן הַתּוֹרָה, דְּהָא כָּל הַנְּשַׁבְּעִין שְׁבַתְוָה נִשְׁבְּעִין וְלֹא מִשְׁלָמִין, אֶלָּא כְּעֵין שֶׁל תּוֹרָה קֹאֲמַר: [יב] דְּאִדְעָתָא לְמִשְׁקַל וּלְמִיפְק לֹא אֶקְנִי [לָהּ]. הָרִי"ף:

פרק ח - משנה ו

[יג] שְׁמוּכָרְת. בְּתַחֲלָה. וְלֹא דְמִי לְאַרוּסָה דְּבְרִישׁ פְּרָקִין, לְפִי שְׁאַרוּסָה קְנוּיָה עַד שְׁנִתְחַיֵּב הֵבֵא עָלֶיהָ סְקִילָה הַלְפָדָּ כְּמוֹ כּוּן זָכָה בָּהּ שְׁאִין לָהּ לְמַכֵּר לְכַתְּחֵלָה. אֲבָל שׁוּמְרַת יָבִם שְׁהֵבֵא עָלֶיהָ לֹא נִתְחַיֵּב אֶלָּא מְלָקוֹת, אִימּוֹר וְדָאִי דְּבִזְכוּתָהּ נִפְלוּ, הַלְפָדָּ מוּכָרְת לְכַתְּחֵלָה. נְמוּקֵי יוֹסֵף. וְעֵין מַה שְׁפַתְבְּנוּ: [בָּאוֹת] [ב] בְּשֵׁם הַתּוֹסֵפּוֹת:

פרק ח - משנה ז

[יד] פֶּרֶשׁ רַש"י, וְהַמְחַבֵּר לְקַרְקַע פְּקַרְקַע. וְלֹא דְמִי לְמַחְבָּרִים דְּנַכְסֵי מְלוּג בְּמִשְׁנָה ג', דְּהֵתֵם פִּירָא תִּקְיִנוּ לִיהּ רַבְּנָן הִיכָא דְּאִיכָא קָרוֹן קִיָּם, וְהֵינִי נְמִי פִּירֵי נִינְהוּ דְּגַמְרוּ בְּרִשׁוּתֵיהּ, אֲבָל הִכָּא קָרְנָא וּפִירֵי דִּידֵיהּ הוּא, וְשַׁעְבוּדָא הוּא דְּאִית לָהּ עָלֶיהּ, וּמֵאִי דְּאִשְׁתַּעְבַּד לָהּ מִחַיִּים דְּבַעַל לֹא אֶמְרִינָן פִּירֵי הוּא לְאַפְקוּעֵי שַׁעְבוּדָא. וּמִשְׁנֵי, תְּנִי שְׁלָה, וְלֹא פְּלִיגֵי רַבְּנָן אֶלָּא אֶתְלוּשִׁין וְכִסְפִּים, וְלְמִימְרָא דְּלֹא מִשְׁעַבְדֵי מִטְּלָטְלֵי לְכַתְּבָהּ [וְהִכָּא לֹא פְּלִיגֵי רַבְּנָן. אֶלָּא מִשׁוּם דְּלַעִיל בְּמִשְׁנָה ג' בְּנַכְסֵי מְלוּג פְּלִיגֵי רַבְּנָן בְּהָא, הַלְפָדָּ נְקֻטִינְהוּ נְמִי הִכָּא. וּמִשׁוּם כְּדֵי אִישְׁתַּבַּשׁ תִּנְא וְתִנְא שְׁלוֹ כְּדַלְעִיל]: [טו] אָף עַל גַּב דְּכְשִׁיבְמָה מִתְּרַת לוֹ בְּכָל עֵת כּוּי, דְּסַבְּרָא הוּא דְּלֹא אָמַר רַחֲמָנָא וַיְבַמָּה כְּדֵי לְגַרְשָׁה לְאַתְרָה. תּוֹסֵפּוֹת: [טז] וְהֵאִי וַיְבַמָּה, דְּרִשְׁינָן לָהּ בִּיבְמוֹת לְבַעַל כְּרַחָה. וְעֵין תּוֹסֵפּוֹת יוֹם טוֹב:

פרק ח - משנה ח

יז על השלחן. הן מעות שהיא משתמש בהן אם הוא שלחני. רש"י: **יח** וכן לא כו'. דמהו דתימא דטעמא דלא ייחד לה ליבמה כדי למכר שאר נכסים דאינו יכול למכרם, כיון דלא כתב לה דקנאי, אבל באשתו לא שיד לומר שלא יוכל למכר מהאי טעמא, דהא כתב לה דקנאי, וסמכה דעתה כשמיחד, קמשמע לן. גמרא כפי פרוש התוספות: **יט** כלומר ואינו רשאי למכר כלום. גמרא. דאי משום גופה פשיטא דאין לה אלא כתבתה, אלא ודאי לדיוקא דיליה תניא למידק הא לא גרשה לא. ורישא דתנן כל נכסיו אחראין, יצה טובה קמשמע לן, דהא באשתו דיכול למכר, ותנן דלא. ועין תוספות יום טוב: **כ** כלומר אף על גב דבשאר הנשים תנן להא בסוף פרק דלקמן: **כא** כלומר מלבד מה שיש לה על הראשון, לפי שעכשיו כשלקחה בנשואי עצמו יהיה מחיב לעשות לה כתבה ממנו, והראשונה במקומה עומדת. קמשמע לן דאין לה אלא כתבתה, פרוש, האחת שהיה לה כבר. ועין תוספות יום טוב:

ט

פרק

פרק ט - משנה א

א והוא הדין לאומר בלבד, דמהני, כדתני רבי חייא האומר. גמרא: **ב** פרש רש"י, כיון שאינה ירשת אבותיו אלא על ידי מעשיו תבא לו, כגון נחלת אשתו הבאה לו על ידי נשואין שלו, דהואיל ומשום תקנתא דידיה תקון רבנן, והוא בא למחל עליה, מחול. ומקשה בגמרא, אי הכי אפלו נשואה נמי. ומשני, דכיון שנשאה הרי הוא כשתף בנכסיה, וכיון שהנכסים שלו צריך לשון מתנה ואין מועיל לשון דין ודברים: **ג** והוא הדין נמי לשאר תנאים שיכול להתנות ומהני: **ד** דמגופה של קרקע קנו מידו, ומתנה גמורה היא. גמרא: **ה** דין ודברים. נראה לי דבלשון דין אין לי, הנה סגי, שהרי מסלק עצמו שלא יהיה לו דין על אלו הנכסים, ומה לו עוד. ולא נקט ודברים אלא לשופרא בעלמא. תוספות יום טוב. ולי נראה דדין אין לי לחוד, יש לומר דלא רוצה לתבעה לדין בשביל הנכסים אם לא תתן לו מדעתה, אבל לא סלק מעקר הנכסים, מכל שכן שאם הוא יהא מחזק כגון גבי פרות שאכל שלא יחזיר, דבעל השטר ידו על התחתונה כדאיתא בגמרא, לכך צריך לכתב גם כן ודברים. תוספות יום טוב: **ו** אין לי. לשון חכמים לומר אין לי במקום לא יהא לי. רשב"ם:

[ז] שָׁאֵם כּוֹי. וְהִקְשָׁה הַרְיִין דְּהָא בְּלָאוּ תְּנָאֵי נְמִי דִּינָא הֲכִי, כְּדִתְנִין רִישׁ פְּרָק דְּלַעִיל, עַד שְׁלֵא נִשְׂאֵת וְנִשְׂאֵת אִם מְכָרָה וְנִתְנָה קִיָּם כּוֹי. וְיֵשׁ לּוֹמֵר, דְּמָהָא שְׁמַעִינָן דְּהָאֵי תְּנָאֵי מְהֵנִי אֶפְלוּ לְנַכְסִים שְׁנַפְלוּ לָהּ אַחַר שְׁנִשְׂאֵת, דְּלַכְלִי עֲלָמָא מְכָרָה בְּטַל, וְאִם כְּתַב לָהּ דִּין וְדִבְרִים בְּעוֹדָה אַרוּסָה מְכָרָה קִיָּם. וְעֵינָן תּוֹסְפּוֹת יוֹם טוֹב: **[ח]** עַד עוֹלָם. דְּאֵי לֹא כְּתַב עַד עוֹלָם, הָוָה אֲמִינָא פְּרִי דְּפְרִי פְּרוֹת אֲכִיל, לְהֲכִי אֲצֻטְרִיד עַד עוֹלָם. וְאֵי כְּתַב לָהּ עַד עוֹלָם וְלֹא כְּתַב לָהּ פְּרִי פְּרוֹת, הָוָה אֲמִינָא לְעוֹלָם אֲפְרוּתִיהוֹן קִיָּם. גְּמָרָא: **[ט]** בְּטַל. מִסְקֵי הַפּוֹסְקִים, דְּהֲכָא דְּבַמְמוֹן, אֶפְלוּ בְּשַׁל תּוֹרָה תְּנָאוּ קִיָּם:

פרק ט - משנה ב

[י] פְּקֻדוֹן אוּ מְלוּה. צְרִיכָא. דְּאֵי תְּנָא מְלוּה, בְּהָא קְאָמֵר רַבִּי טַרְפוֹן מְשׁוּם דְּמְלוּה לְהוֹצָאָה נִתְנָה וְאִינְהָ קִיָּמָא בְּעֵינָן, דְּמַחְסְרָא גּוֹבִינָא, מְשׁוּם הֲכִי אֲמֵר רַבִּי טַרְפוֹן דְּלֹא מְנַחֵי בְּרִשׁוּתָא דִּיתְמִי, אֲבָל פְּקֻדוֹן דְּאִיתָא בְּעֵינֵיהּ אִימָא מוֹדָה לִיהּ לְרַבִּי עֲקִיבָא דְּכָל הֵיכִי דְּאִיתָא בְּרִשׁוּתָא דִּיתְמִי אִיתָא. וְאֵי תְּנָא הָא, בְּהָא קְאָמֵר רַבִּי עֲקִיבָא כּוֹי. גְּמָרָא: **[יא]** מְסִיָּם בְּגְמָרָא, וְהוּא כְּשֵׁר. פְּרִשׁ רַשׁ"י, הַדְּבָר כְּשֵׁר וְהַגּוֹן לַעֲשׂוֹת כֵּן: **[יב]** [מְסִיָּם בְּגְמָרָא] מְשׁוּם חֲנָא. וּפְרָשׁוּ הַתּוֹסְפּוֹת, כְּדִי שְׁיִמְצְאוּ הַנְּשִׂים חוֹן בְּעֵינֵי הָאֲנָשִׁים וְיִהְיֶה לָהֶן קוֹפְצִים יוֹתֵר: **[יג]** וְצְרִיד לּוֹמֵר דְּסְבִירָא לִיהּ דְּמִטְלָטְלִי מִשְׁתַּעְבְּדִי לְכַתְבָּהּ. וְעֵינָן תּוֹסְפּוֹת יוֹם טוֹב: **[יד]** אֶלָּא אִם כֵּן מַחֲיִים דְּבַעַל, דְּהֵהִיא שְׁעֵתָא לֹא שְׁיָכָא שְׁבוּעָה וְלֹא קְרִינָן בֵּיהּ הַבָּא לְפָרַע מְנַכְסֵי יְתוּמִים כּוֹי, וְכִיּוֹן דְּאִין צְרִיכִין שְׁבוּעָה זְכוּ בְּמָה שְׁבִידָם. תּוֹסְפּוֹת:

פרק ט - משנה ג

[טו] הַקּוֹדֵם. וּבְגְמָרָא אִיפְלִיגִי אֲמוּרָאֵי אֵי בְּעֵי דְּוִקָא שְׁתַּפְּסוּ מְרִשׁוֹת הַרְבִּים, שְׁאִינוּ מְקוּם קְנִיָּה [פְּלִל] וְלִיכָא לְמִימַר שְׁזָכוּ בְּהוֹן יוֹרְשִׁים, אוּ אֶפְלוּ תַּפְּסוּ מִסְמָטָא, וְלֹא אֲמַרִינָן דְּכִיּוֹן שְׁסַמְטָא מְקוּם רָאוּי לְקַנְנוּ זְכוּ בְּהוֹן יוֹרְשִׁים מִשְׁעֵת מִיתָה: **[טז]** רוּצָה לּוֹמֵר שְׁטַר חוֹב אוּ שְׁטַר כְּתֻבָּה, דְּשִׁנְיָהוֹן כּוֹשֵׁל הוּן כְּנִגְדַּד הִיתוּמִים: **[יז]** יְנַתְּנוּ לְיוֹרְשִׁים וְכוּי. מְפָרֵשׁ בְּגְמָרָא דְּלְרַבִּי עֲקִיבָא אֶפְלוּ כְּלָהוּ נְמִי דִּיתְמִי, וְאֵי תַּפְּס לֹא מְהֵנִי וּמְפָקִינוּ מִנִּיהּ. וְאִידִי כּוֹי:

פרק ט - משנה ד

[יח] אֲשֶׁתוֹ כּוֹי. הַאִי דִּינָא לָאו דְּוִקָא בְּאֲשֶׁתּוֹ, דְּכָל אָדָם נְמִי שְׁמָנָה אוֹתוֹ אֶפּוֹטְרוֹפּוֹס מִשְׁבִּיעוֹ כָּל זְמַן שְׁיִרְצָה, כְּדַתְנֵן בְּפִרְקָא כָּל הַנְּשֻׁבְעִים כּוֹי וְהָאֶפּוֹטְרוֹפּוֹסִין. וְנִקְטַ אֲשֶׁתּוֹ לְרִבּוּתָא כִּינּוּן שְׁיֵשׁ לָהּ לְהַשְׁבִּיעָה לְבִסּוּף כְּשֶׁתִּתְבַּע כְּתִבְתָּהּ. הַר"ן: **[יט]** מִשְׁבִּיעָה כּוֹי. שְׁלֵא עֲכָבָה מִשְׁלוֹ כְּלוּם. רִש"י: **[כ]** כְּלוּמַר שֶׁהוֹנִית אוֹתוֹ שְׁלֵא נִתְּנָה לוֹ הַכֹּל. וְלֹא שִׁיךְ בְּזָה דִּין שְׁתוֹת הָאוֹנָא:

פרק ט - משנה ה

[כא] כְּתִבְ לָהּ. וְהוּא הַדִּין בְּאֲמִירָה, כָּל שֶׁהוּא פּוֹטְרָה, דְּמַחֲלָה בְּאֲמִירָה בְּעֵלְמָא סְגִי. נְמוּקֵי יוֹסֵף: **[כב]** וּבְגִמְרָא, שֶׁהוּא טוֹעֵן שְׁפָרַע וּמִבְקֵשׁ שְׁבוּעָה. וְעֵין תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב: **[כג]** כִּד פִּרְשׁ רִש"י. וְטַעְמָא, אִם הִיא בְּחַיִּים אִידָּךְ יִשְׁבְּעוּ הַלְקוּחוֹת שֶׁשְׁטַר זֶה אֵינּוּ פְּרוּעַ, וְהֵלֵא לְמַחַר תֵּאמַר שֶׁהוּא פְּרוּעַ וּמְהִימְנָה מִגּוֹ שִׁיכּוּלָה לְחֹזֵר וְלִמְחַל. נְמוּקֵי יוֹסֵף: **[כד]** יוֹרְשֵׁיו כּוֹי. וְהָא דְּלֹא תֵּנּוּ אֲבָל יוֹרְשֵׁיו וְהַבָּאִים בְּרִשׁוֹתוֹ מִשְׁבִּיעִין אוֹתָהּ כּוֹי, דְּכָל שֶׁכֵּן הוּא שֶׁהַבָּאִים בְּרִשׁוֹתוֹ יְכוּלִין לְהַשְׁבִּיעָה. וְעֵין תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב: **[כה]** וְתִימָה, דְּבְרִישׁ פֶּרֶק דְּלִקְמוֹן מִפְּרִשׁ הַר"ב דְּכִשְׁהִיא חִיבָת שְׁבוּעָה וּמִתָּה קָדָם שְׁנֻשְׁבָּעָה אֵין לְיוֹרְשֵׁיהָ כְּלוּם. וְהַטּוֹר כְּתִב, כְּגוֹן אִם נִתְּנָרְשָׁה וּמִתָּה. אֲבָל נִתְּנָלְמָנָה וּמִתָּה קָדָם שְׁנֻשְׁבָּעָה, אֵין יוֹרְשֵׁיהָ יוֹרְשִׁים כְּתִבְתָּהּ:

פרק ט - משנה ו

[כו] וְנֻשְׁבַּעַת שְׁבוּעַת אֶפּוֹטְרוֹפּוֹסִין: **[כז]** שְׁעֵבֵר. הָא כְּבָר תִּנָּא לְעִיל, אֶלָּא גְלָגוּל שְׁבוּעָה אֲתָא לְאֲשֻׁמְעִינּוּ. הַרְא"ש:

פרק ט - משנה ז

[כה] הפוגמת כו'. ואפלו לא טעין השבועי לי. אבל כי לא פגום צריך שיטעון השבועי לי, ואי לא טעין לא, הואיל ונקטה שטרא. רש"י: **[כט]** והד דינא אתמר בגמרא דשבועות גבי שטר חוב דעלמא, משום הכי אסברא להו בלוה, ולא בבעל הטוען כד כנגד הכתבה, אף על גב דמשנתנו בה קימא. תוספות יום טוב: **[ל]** ושלא בפניו. כשהיא מוציאה כתבה וגט והיה בעלה במקום רחוק דאי אפשר להודיעו. אבל אם הלך בעלה ולא גרשה, לא תפרע מן הכתבה, לפי שהעקר אצלנו לא נתנה כתבה לגבות מחיים. אבל יש לה מזונות. הרמב"ם:

פרק ט - משנה ח

[לא] מפרש בגמרא (דף פ"ז ע"א), דרבי שמעון סבירא ליה כאבא שאול בן מרים דאמר בין דלא נדר בין נקי נדר כו' אין משביעין אותה, אבל מה אעשה שהרי אמרו חכמים הבא לפרע מנכסי יתומים לא תפרע אלא בשבועה. ופרש רש"י, דלעולם יורשין משביעין אותה אם מת הוא והיא נפרעת מהם: **[לב]** ואית לן למימר דהאי דנקט אין היורשים כו', לאו דוקא, דהוא הדין הוא עצמו כו', ואידי דנקט ברישא דמלתא תובעת כתבתה כו', דהתם יורשים דוקא, תני נמי סיפא יורשים. תוספות: **[לג]** ורבנו תם פוסק הלכה כמותו:

פרק ט - משנה ט

[לד] גט ואין כו'. בגמרא מפרש דקרעין לגטא וכותבין אגביה, גטא דנן דקרענוהו לאו משום דגטא פסולא הוא אלא דלא תהדר ותגבי ביה זמנא אחרינא, הלכך הואיל והוציאה הגט ולא נקרע, גובה כתבתה: **[לה]** [דאלו במקום שפותבין כתבה אינה גובה], ואף על גב דקימא לן כותבין שובר, משום דריעא טענתה, שהדבר מוכיח שפרעה והחזירה לו הכתבה. הר"ן: **[לו]** אבד שוברי. ולא מבעיא למאן דאמר כותבין שובר שהצריך לפרע על ידי שובר, אלא אפלו למאן דאמר אין כותבין אתיא מתניתין, דכיון דבמקום שאין כותבין [כתבה] אירינן, הלכך כשהוציאה גט אף על גב דטען דאיהו כתב לה כתבה אינו נאמן אלא אם כן הביא עדים שכתב, וכיון דלא איתי

סהדי אמרינו ליה זיל פּרע, וכיון שפּרע בקש לכתב לו שוּבּר. תוספות יום טוב: **[זז]** לא יפרעו. ולענין תוספת [שלא פרעה על ידי הגט בלא כתבה], מסקינן בגמרא, הָכָא בְּמַאי עִסקִינוּ, כְּשֶׁאִין שָׁם עֵדֵי גְרוּשִׁין, מִגּוּ דִּיכּוּל לומר לא גרשתיה זְכוּל לומר גרשתיה ונתתיה לה כתבה. [נחשוני מחסרא והכי קתני, הרי אלו לא יפרעו, במה דברים אמורים, כשאין שם עדי גרושין, אבל יש שם עדי גרושין גביא תוספת כו']. ועין תוספות יום טוב: **[לח]** שני גטין וכו'. פרש רש"י, זמן כתבה ראשונה קדמה לזמן גט ראשון וזמן כתבה שנייה קודם לגט שני, גובה שתי כתבות, שהרי גרשה והחזירה וכתב לה כתבה שנייה. אבל קדמו שתי הכתבות לגט ראשון לא, שהרי כשהחזירה לא כתב לה כתבה, ותנן בסיפא שתי כתבות [גט] אינה גובה אלא אחת כו': **[לט]** שתי כתבות וגט. שקדמו שתיהן לגט. ועין בגמרא. כתבה ושני גטין. כתבה בנשואין הראשונה וגרשה והחזירה ולא כתב לה כתבה וחזר וגרשה. ומיתה. ועדי מיתה. ובאה לגבות שתי כתבות, אחת בתורת גרושין ואחת בתורת אלמנות. רש"י: **[מ]** שעל מנת כן וכו'. ולא לכלי מלתא קיימת, דאי אפשר שתטרף מן הלקוחות, דשטר מקדם הוא, דקטן אינו יכול לשעבד, ופסול לטרף בו מהלקוחות. ובגמרא נמי, דלא שנו אלא מנה ומאתים, אבל תוספת אין לה. ועין תוספות יום טוב:

פרק

פרק י - משנה א

[א] ואין צריך שיהא שם מותר דינר דתנן לקמן, דמידי הוא טעמא להתקיים נחלה דאורייתא, והכא בפרעון כתבת השנייה מתקיים נחלה דאורייתא, שכשמת נפלו נכסים לפני יורשים, וכשיוצא שטר חוב על אביהן אלו ואלו עושין מצוה לפרע חובות אביהם, והיא היא ירשתן. גמרא:

פרק י - משנה ב

[ב] דינר. משמע בגמרא דדוקא מותר דינר בעינן, אבל פחות מדינר לא הוי מותר:

פרק י - משנה ג

[ג] אחריות. ורבנן לא פליגי עליה בשעור שתי כתבות עצמן דבעינן שיהא במקרקעי פשעונו, דתנאי כתבה ככתבה. ולא פליגי אלא במותר, משום דסברי דאף במטלטלי מתוקמא נחלה דאורייתא. הרא"ש. ועין תוספות יום טוב:

פרק י - משנה ד

[ד] כן כתב הרמב"ם. וכשתפסו מחיים, דאי לא תימא הכי, מתניתין דלא כהלכתא. ועין תוספות יום טוב פלפול נאה לאמרו: **[ה]** ונראה בעיני דמירי נמי בשקנו מיזדה כדלקמן ריש משנה ו', דמאי שנא. תוספות יום טוב: **[ו]** וזה לשון רש"י, מדין ודברים סליקית נפשאי, לא נתתי חלקי במתנה, ומה שגבת לא בשליחותי גבתה שתאמר לי נטלה זו חלקך, אני סלקתי עצמי מלריב לה ומלמעט חלקה במנה וגבר ידה לגבות חצי המנה בשעבוד שטרה, עכשיו אני באה לחלק עמך בנותר, שלא סלקתי עצמי מלריב עמך, ושעבודי ושעבודך שוים. ועין תוספות יום טוב: **[ז]** ואשמועינן דלא תימא בשלמא רישא כיון דאסתלקה לה בעלת מנה לגמרי ודאי דעת בעלת מאתים היתה שתטל בעלת מנה חמשים, שהרי אין לה לחלק עמה עוד, אבל בסיפא דמצי אמרה בעלת שלש מאות לבעלת מאתים לא להוסיף על חלקך נסתלקתי ממנה ראשון אלא לא רציתי לטרח כל כך בחלוקות, וסמכתי שאבא לחשבון עמך במנה שני שיש לנו לחלק, קמשמע לן. הר"ן: **[ח]** מסיים הרמב"ם, או הוסיפו עליו בחלוף או פחתו על דרך זה. ודעתו כדעת רש"י שמפרש שנשאו ונתנו במעות, ואפלו הכי חולקין לפי המעות וכל חד מאי דיהיב שקיל. ופרש הטור, הואיל ואין להם אלא סכום הראשון. וזה לשון התוספות, שלדעת כן השתתפו יחד, שאם לא ירויחו אלא חלוף המעות, שבשביל רוח מעט כזה לא יקפידו, אלא כל אחד ואחד יקח חשבון מעותיו. ועין תוספות יום טוב: **[ט]** וכן שלשה. כלומר, כד אתרמי כבבא דסיפא דמתניתין. הר"ן. דודאי שאין דיניהם שוין, דבכתבה דוקא כשכתבה כו'. אלא כלומר כד אתרמי

פרק י - משנה ה

[י] ארבע נשים. אף על גב דפלוגתא דתנא קמא ובו ננס שיקא בשתי נשים, נקט טפי, לאשמעינן דשבועה לאחד שבועה למאה, וכי נשבעה ראשונה לשניה אינה צריכה לשבע לשלישית, ואצטריך לאשמעינן בארבע, דלא תימא משום דשלישית אינה נשבעת עוד כיון שהיא אחרונה, שפא כפר נתקבלה כתבתה, ולכך אמרו שהראשונה אינה נשבעת עוד לשלישית, אבל אם היתה נשבעת אותה שלישית, כגון שיש רביעית, דהשתא ידעינן דלא נתקבלה כתבתה, הוה אמינא דנחמיר טפי ותשבע גם לשלישית אף על פי שכבר נשבעה לשניה, להכי תנינן ארבע נשים. תוספות: **[יא]** וצריך עיון, דמידי הוא טעמא דנשבעת בטענת שפא אלא לפי שזהו בכלל נכסים משעבדים דלא תפרע אלא בשבועה, ואם כן אפלו בלא טענה תהא נשבעת, דאנן טענינן שתשבע. תוספות יום טוב. ועין בפני יהושע: **[יב]** פרוש, אפלו גדול. דהא דתנן במשנה ז' פרק דלעיל, מנכסי יתומים, הינו אף גדולים: **[יג]** וקשה לרבי, דמסתמא כשמשיבועין הרביעית משמע שעדין לא גבתה כו', והואיל וכן, הקודמת לה למה אינה לוקחת אותה שדה דבברור שלו כו'. ונראה כפרוש ר"ח, דאפלו לא נמצאת פליגי, דקאמר בן ננס שנשבעת הרביעית משום חשש שפא תמצא אחת מהן שדה שאינה שלו ולא יוכלו אחר כך לחזר עליה, דמה שגבתה גבתה: **[יד]** ביום אחד. כלומר, יוצאות לפנינו ומלמדות שכלן נכתבו ביום אחד. רש"י: **[טו]** מנה. שהיא הכתבה הפחותה בתורתנו. הרמב"ם:

פרק י - משנה ו

[טז] פרוש התוספות, דדמיא לנשואה דריש פרק דלעיל, שאין הבעל מסתלק אלא על ידי קנין, והכי נמי היא אינה מסתלקת אלא על ידי קנין: **[יז]** דבמתניתין משמע דאחר מכירת השדה כתבה ללוקח, דהכי קתני, ומכר שדהו וכתבה: **[יח]** וכן בעל חוב וכו'. צריכא. דאי מקמייתא, הוה אמינא הראשונה מוציאה מיד השניה כיון דאין לשניה כל כך פסידא, שתוכל לגבות מבעלה, ושעבודא של ראשונה קודם ובידין הוציאה, אבל בעל חוב מלוקח לא. ואי אשמעינן בעל חוב מלוקח, כדי שלא תנעל דלת

בפני לזיון, אבל אשה בעלת חוב מלוקח לא. להכי צריכי פלהו. תוספות:

יא

פרק

פרק יא - משנה א

א הינו אחר תקנת הגאונים דכתבה נגבית ממטלטלי, ותנאי כתבה ככתבה דמי. אבל לא מדין הגמרא: **ב** מעשה. הכי גרסי התוספות, ולא גרסי ומעשה ידיה בוי"ו. ועין תוספות יום טוב: **ג** ואין חיבין בקבורתה. מסקי התוספות דאצטריך לאשמועינן אפלו היכא דלא שקלה אלמנה כתבתה, כגון דליכא אלא מטלטלי, אינן חיבין בקבורתה, ואף על גב דהשתא הווי כדורשי כתבתה, כיון שאינה גובה אותה מהם. ועין תוספות יום טוב: **ד** הרמב"ם. כדאשכחן בשומרת יבם דדורשי כתבתה והווי יורשי הבעל חיבין בקבורתה. אבל הרמב"ם השיג עליו דשאני שומרת יבם דדורשי הבעל הווי יורשי הכתבה ממש, אבל זו שמפני שלא נשבעה הוא שאין יורשיה נוטלים הכתבה, לא מפני כן נוכל לקרא ליורשי הבעל יורשי כתבתה, והלא הם אומרים שכבר נפרעה ונטלה צרי וחרושה, אלא ודאי יורשי נדוניתה ונכסי מלוג שלה קוברים אותה, ואף על פי שלא ירשו כלום:

פרק יא - משנה ג

ה לאחר. וכל שכן כשמחלתה ליתומים, דכיון שאין לה עליהן כתבה הא אסתלקא מביתיה ואין לה עליהם מזונות. הר"ן: **ו** שלא בבית דין. אשמעינן שמוכרת למזונות ולא אבדה. ועין תוספות יום טוב: **ז** למזונות. בגמרא מפרשים דעצה טובה קמשמע לן, דלא לקרו לה רעבתנותא, שהרואה שמוכרת כל קרקעות אלו סבר שמוכרתן למזונות מוציא עליה שם רעבתנות. ועין תוספות יום טוב:

פרק יא - משנה ד

[ח] שוה כו'. מחלקת הפוסקים, איכא דסברי דאין אונאה לקרקעות כָּלל, ולדידהו מתניתין דהכא כפֿשטא. ואיכא דסברי דאין אונאה עד פֿלג אָבֿל בפֿלג איתא אונאה. ומפֿרש בירושלמי, דהכא שוה מנה במאיתים מיירי שהוקר ועמד במאיתים והלוקח רוצה לקיים המקח, ושוה מאיתים במנה כשהוזל ועומד על מנה. ועין תוספות יום טוב: **[ט]** דהמותר מתנה היא, ויש לומר לשליח נתנה, ויש לומר למשלח. רש"י: **[י]** ודינר. יש מפרשים דינר דוקא. ולא נהירא, כיון דאפלו פחות מכדי אונאה בטל, אין חלוק בין דינר לפחות. הרא"ש: **[יא]** מסים רש"י, או האונאה עצמה תשעה קבין. והוא הדין אם נשאר ליתומים שם לבד האונאה תשעה קבין, דכיון דיש ליתומים קרקע שם כשעור שדה, יאמרו אין רצוננו למכור קרקע הראוי לנו. אָבֿל אם אין האונאה ראוי להצטרף לכדי שדה, לא הפסידתו כָּלל: **[יב]** רבי עקיבא. ששמענו ממנו בסוף פרק קמא דבבא בתרא דבית רבע הוא שעור גנה. רש"י: **[יג]** ארבע מאות. אצטריך, דלא תימא דוקא ברישא דכי מכרה מנה במאיתים דאסתלקא מהאי ביתא לגמרי, אָבֿל הכא נימא דאם טעתה במנה ראשון יהא מכרה בטל אטו מנה אחרון, דלא ניתי למימר מכרה קים, קמשמע לן. גמרא, ועין תוספות יום טוב:

פרק יא - משנה ה

[יד] שוים. בש"י ימנית. כמו [תהלים ג] ושם דרך אראנו בישע אלהים, דש"י אורחיה סגי שוה. ערוך: **[טו]** שתות. הכא ביתמי תקון שיהא בטל, אף על גב דקימא לן דשתות קנה ומחזיר אונאה. כן כתב מוהר"ר פאלק כהן: **[טז]** בטל. הינו בדברים שאין צריך הכרזה. ואילו הם, עבדים, שפא ישמעו ויברחו, מטלטלים ושטרות, שפא יגנבו. גמרא. ועין תוספות יום טוב: **[יז]** קים. עד פלגא. ותניא נמי הכי. גמרא: **[יח]** אגרת. שטר. לפי שכל הקונה ניחא ליה דלקרוייה אנשי להאי שטרא, כי היכי דלידעו פלי עלמא שעל ידי הבית דין ובדקדוק היתה הקניה כו', ולפיכך נח לו ביותר שזה השטר יהא גלוי לכל, לכן קראוה אגרת, שכן דרך אגרת לפשטה ולא לסתמה, וכמו שכתבו הפוסקים גבי המגלה. תוספות יום טוב: **[יט]** מנה במאיתים וכו'. דוקא מאיתים במנה. אָבֿל בפחות ממנה לא. הרמב"ן. ואפשר שזה כדעת הסוברים דהא דבקרקות אין להם אונאה הינו עד

מחצה דוקא. כסף משנה. ועין תוספות יום טוב פלפול נאה:

פרק יא - משנה ו

[כ] השנייה. בין הכיר בה בין לא הכיר בה: **[כא]** דאשה רוצה להנשא יותר מהאיש. רש"י: **[כב]** ובממאנת הינו טעמא משום דכיון דתקון רבון נשואין לקטנה משום תקנתא כדי שלא ינהגו בה מנהג הפקר, זכו פרות נכסים לבעל. ובשנייה משום קנס. ובאילונית הינו טעמא משום דאף על גב דנשואי טעות הוא כיון שלא הכיר בה, אפלו הכי כיון שראתה האשה בעלה אוכל פרות ושתקה, מחלה. הר"ן: **[כג]** אילונית בשנייה. הרמב"ם. ואי ביושבת תחתיו לאחר שנמצאת אילונית, אמאי לית לה, והרי היא כנשאה מתחלה לשם אילונית, שיש לה מזונות. הר"ן: **[כד]** דנכסי צאן ברזל, יכול לומר שלי הוצאתי, שהרי ברשות בית דין נשאתיה, וכשאוציאנה מדעתי אחזיר מה שקבלתי. ונכסי מלוג, קימא לן דעילא גלימא פרי הוי ומכסי ביה עד דבלי, ולפיכך כשהוציאם ברשות הוציאם. הר"ן: **[כה]** שזה הדין אמנם קנס הוא לשנייה על העברה, לפי שהדעת נוטה אחר שאין לה כתובה שלא יהיה לבעל חקי הנשואין ולא יהנה מנכסי מלוג, אבל מצד הקנס עשינו נכסי מלוג שלה כנכסי שאר הנשים, שהעקר אצלנו עילא גלימא פרי הוי. הרמב"ם: **[כו]** כתובה. והוא הדין לכל תנאיה, דתנאי כתובה ככתובה. ועין תוספות יום טוב: **[כז]** לכהן גדול. אהכיר בה דאילונית קאי, וקאמר דאלמנה כוי נמי כי הכיר בה יש לה כתובה. גמרא:

יב

פרק

פרק יב - משנה א

[א] דאי לא אמר אתם עדי פטור, מטעם שלא להשביע את עצמו כדפרש הר"ב במשנה ו' פרק ג' דסנהדרין. והתוספות כתבו דפטור גם כן מטעם משטה אני בך. אבל בטור חשן משפט סימן פ"א כתב בלא שום חולק

דְּלִיתָא טַענָה זֹו אֱלָא כְּשֶׁהִיתָה הַהוּדָאָה עַל יְדֵי תְּבִיעָה. וּבְנִידוֹן דִּידָן לֹא מִשְׁמַע שְׁהִיתָה שׁוּם תְּבִיעָה, וּמִכִּי אָמַר מִיָּהֵת מִתְחַיֵּב אָף עַל פִּי שְׁמַעוּלָם לֹא הָיָה חַיֵּב לָהּ כְּלוּם. הַרְמַבְ"ם: [ב] **חֲמֵשׁ שָׁנִים**. דְּבָרוּ בְּהוּה, שְׁכֹן מִקְפֹּדֵת שְׁתַּהֲא נְזוּנָת עַד שְׁתַּהֲא בֵּת שְׁבַע שָׁנִים, וְאִין הָאִשָּׁה מִתְקַדְּשֵׁת עַד אַחַר זְמַן יְנִיקָה דְּהֵינּוּ עֶשְׂרִים וְאַרְבַּעַה חֲדָשׁ כְּדֹאִיתָא בְּאֶבְרָה הָעֶזְרָא סִימָן י"ג. [וּלְעִיל בְּפֶרֶק ד' מִשְׁנָה ו' פֶּרֶשׁ הַר"ב] דְּקִטְנֵי קִטְנִים נִקְרָאת בֵּת שֵׁשׁ שָׁנִים, וּמִקְפֹּדֵת עוֹד עַל שָׁנָה. תּוֹסְפּוֹת יוֹם טוֹב: [ג] **לְאַחַר**. שְׁגֵרְשָׁה הָרֵאשׁוֹן. רַש"י:

פרק יב - משנה ב

[ד] **הַפֶּעַל כּוּ**. סְלִקָא דְּעֵתָךְ דְּלֹא מְחַיֵּב, דְּכִינּוֹן דִּישׁ לָהּ מְזוֹנוֹת מֵאַחַר, כְּאֵלוּ הַתְּנָה עֲמָה עַל מְנַת שְׁאִין לָהּ עָלְיוּ מְזוֹנוֹת, קִמְשַׁמַּע לָן. תּוֹסְפּוֹת: [ה] **וְהוּן כּוּ**. אֲצִטְרִיךְ, סְלִקָא דְּעֵתָךְ דְּלֹא פְּסָקוּ אֱלָא כָּל זְמַן שְׁלֵא נִשְׂאֵת. תּוֹסְפּוֹת: [ו] **מִתּוּ**. מִשׁוּם בְּנוֹתֵיהוֹן דְּאִין לָהֶם מְזוֹנוֹת אֱלָא לְאַחַר מִיָּתָה אֲצִטְרִיךְ לְמִתְנֵי אִם מִתּוּ, וּלְאַשְׁמוּעֵינּוּ דְּאִין לָהֶם אֱלָא מִבְּנֵי חוֹרִין וְאַפְלוּ קִנּוּ מִיָּדוּ. אֲבָל בְּבֵת אֲשֵׁתוֹ הוּא הַדִּין דְּאַפְלוּ בְּחֵייהֶם הָיָה יָכוֹל לְהַשְׁמִיעֵנוּ שְׁהִיא נְזוּנָת מִהַמְשַׁעְבְּדִין. הַמְגִיד: [ז] **כְּבַעֲלַת חוּב**. וּמִיָּהוּ לָאוּ בְּעַלְתָּ חוּב מִמֶּשׁ קֶאֱמַר, שְׂאִם מִתָּה אִין לָהּ מְזוֹנוֹת. וְלֹא דְמִיָּא לְנִשְׂאֵת, דְּנִשְׂאֵת בֵּת מְזוֹנוֹת, וְזוֹ אִינְהָ כֹן: [ח] הֵינּוּ כְּפִמְסַקְנָא בְּגִמְרָא דְמוֹקֵי לְמִתְנִיתִין בְּשִׁקְנוּ מִיָּדוּ אוּ שְׁחֵיב עֲצָמוּ בְּשִׁטְר, כְּלוּמַר, אִם צוּה לְכָתֵב שְׁטֵר. אֲבָל בְּהוּא גּוֹנָא שְׁכָתֵב הַר"ב לְעִיל שְׂאִמַר לְעֵדִים אֲתֵם עֵדִי, לֹא, דְמִלוּהָ עַל פֶּה בְּעֵדִים לֹא גְבִי מִמְשַׁעְבְּדִי. וְעִין תּוֹסְפּוֹת יוֹם טוֹב:

פרק יב - משנה ג

[ט] וּדְבַר תִּימָה הוּא לְדִיק הַכִּי, וְכִי סָגִי לִיָּה לְכָתֵב אֶת תַּהֲא יִתְבָּא, אֱלָא לֹא סָגִי לִיָּה בְּלָאוּ הַכִּי וְלִיכָא לְמִיָּדָק מִנִּיהָ כּוּ. אֲבָל בְּגִמְרָא הַכִּי אִיתָא, נְקִטְיִנּוּ מְדוֹר אֲלִמְנָה שְׁנַפֵּל כּוּ, שְׁמַעְתָּ מִנִּיהָ דְּלֹא דִיק כְּלָל, אֱלָא דְהַכִּי נְקִטְיִנּוּ מִקְמָאִי. תּוֹסְפּוֹת יוֹם טוֹב. וְעִין עוֹד: [י] פֶּרֶשׁ רַש"י, בְּנֵי אָדָם שְׁעוֹזְרִין זֶה אֶת זֶה וּמִשְׁתַּכְּרִין, וּמִזְל דְּרַבִּים עֲדִין. וּלְשׁוֹן הַרְמַבְ"ם, חֲמִשָּׁה שְׁהִיָּה מְזוֹנוֹת כָּל אֶחָד מֵהוֹן קַב כְּשִׂיאֲכֵל לְבָדוּ, אִם הֵינּוּ חֲמִשְׁתָּן בְּבֵית אֶחָד וְאוֹכְלִין בְּעֵרוּב, מִסְפִּיק לָהוֹן אֲרַבְּעָה קַבִּין. וְהוּא הַדִּין לְשִׁאָר צָרְכֵי הַבֵּית: [יא] **אִין לִיךְ כּוּ**. כִּי אִם לְפִי בְּרַכְתָּ הַבֵּית. אֲבָל בְּפוֹסֵק לְבֵת אֲשֵׁתוֹ דְּלְעִיל

תנו דמוליד לה מזונותיה כלומר כל המזונות משלם, והינו טעמא, דהתם מחיב עצמו בחוב, מה שאין כן הקא דבין כתב ובין לא כתב מתחייב מפיח תנאי בית דין, ומעקרא כי אתקון הכי תקינו. תוספות יום טוב:

פרק יב - משנה ד

[יב] ואפלו מרתא בת ביתוס דכתבתה מרבה, דלפום גמלא שיחנא, כלומר לפי העשר היו מתנותיה מרבות. גמרא: **[יג]** עשרים וחמש שנים. בגמרא פריד, אמאי, קדם שקיעת החמה גובה כתבתה, לאחר שקיעת החמה לא גביא, בההיא פורתא אחילתא, ומשני, כל מדת חכמים כן היא כוי. ומסקינן בגמרא דמחלקת כשאין כתבה יוצאת מתחת ידה, כגון במקום שאין פותבין, דאי כתבה בידה דברי הכל דגובה לעולם בין שהיא בבית אביה בין שהיא בבית בעלה. והלכה כחכמים: **[יד]** מזכירין. הקא ודאי איבעי למתני מזכירין, דאי תני זוכרין, הוה משמע אפלו בינם לבין עצמם, וליתא, אלא שיתבעו. תוספות יום טוב:

יג

פרק

פרק יג - משנה א

[א] חלופי גרסאות יש, אי תני גזרות או גזלות: **[ב]** וצריך עיון, דהקא אמרינן דמזונות גביא בלא שבועה, מה שאין כן כתבה, ולענין משעבדי חישינן במזונות טפי לצררי מבכתבה, דכתבה נפרעת בשבועה מנכסים משעבדין ומזוני לא גביא כלל אפלו בשבועה. תוספות גטין דף נ"א:

פרק יג - משנה ב

[ג] אַבָּד כּוֹי. כְּמוֹ שֶׁפֶתַב הָרַ"ב בְּמִשְׁנֵה ב' פֶּרֶק ד' דְּנִדְרִים, שְׂאִין זֶה אֵלֶּא מְנִיעַת תְּבִיעָה, וְכִיּוֹן שְׂאִין מְבִיא לוֹ תוֹעֵלַת אֵלֶּא מְסַלֵּק מִמֶּנּוּ נֶזֶק חַיּוּבוֹ, אִין זֶה חֵיב לוֹ כְּלוּם. וְעִין תּוֹסֵפוֹת יוֹם טוֹב: **[ד] קָרוֹן הַצְּבִי.** שֶׁהַצְּבִי קַל לְרוֹץ כְּדַתְנָן פֶּרֶק ה' דְּאָבוֹת, וְנִמְצָא שֶׁזֶה שְׂמַנִּים מְעוֹתָיו עַל קָרוֹן הַצְּבִי הוּא מְזַמֵּן לְהַפְסֵד:

פרק יג - משנה ג

[ה] יוֹרְשִׁים כּוֹי. פְּרוּשׁ, הַבְּנוֹת נִזְוָנוֹת תַּחַת יָד אַחִיהוֹן וְכָל הַנְּכָסִים עוֹמְדִים בְּרִשׁוּתָם. הַמְּגִיד: **[ו] [בְּלִשׁוֹן פְּרִנְסָה]** רוֹצֶה לְרַבּוֹת גַּם כְּסוֹת וּמִלְבוּשׁ. נְמוּקֵי יוֹסֵף: **[ז] וְהִקְשׁוּ בְּגִמְרָא רִישׁ פֶּרֶק ט' דְּבָבָא בְּתָרָא,** וְאִי לִיכָא לְכַלְהוֹ יְקָחוּ הַבְּנוֹת אֶת הַכֹּל, דְּוִדָּאִי מַה שֶׁהוּא עוֹדֵף עַל מְזוּן הַבְּנוֹת לֹא יִטְלוּהוּ הַבְּנוֹת. וּמִתְרַץ, מוֹצִיאִין מֵהֶם מְזוּנוֹת לְבָנוֹת עַד שְׂיַבְגְּרוּ, וְהַשְּׂאָר לְבָנִים, וְאִי לִיכָא שְׂאָר, יִשְׁאַלוּ עַל הַפְּתָחִים: **[ח] הַכִּי סְתִים לָהּ בְּרִישׁ פֶּרֶק ט' דְּבָבָא בְּתָרָא.**
וְעִין תּוֹסֵפוֹת יוֹם טוֹב

פרק יג - משנה ד

[ט] בְּקִנְיָנִים. נִרְאֶה לִי לְפָרֵשׁ, דְּכַד וְקִנְיָנוֹן שְׁנֵי מִינִים הֵם, וְלֹא שְׂטַעְנוֹת שְׁנֵיהֶם הִיָּה זֶה טוֹעֵן כַּד וְזֶה מְשִׁיב קִנְיָנוֹן, דְּאִם כֹּן פְּשִׁיטָא דְּלֹא הוּי מִמִּין הַטְּעֵנָה, [אֵלֶּא שְׁנֵיהֶם טוֹעֵנִים אוֹ כַּד אוֹ קִנְיָנוֹן], תּוֹסֵפוֹת יוֹם טוֹב. וְעִין עוֹד: **[י] כְּלוּמַר,** לְאַפּוֹקִי אִם אָמַר עֲשֶׂרָה כַּדִּים מְלֵאִים, דְּלְכַלֵּי עַלְמָא טוֹעֵנוּ שְׂמֹן וְכַדִּים. בְּגִמְרָא:

פרק יג - משנה ה

[יא] לְכֹל הַפְּרוּשִׁים מִיָּרִי שְׁלֹא הֵנִיחַ כָּאֵן נְכָסִים, לְפִי דְמִיָּרִי שֶׁהַפְּסִיקָה הֵיטָה בְּעֵנֶן שְׁקֵנָה וּמְחִיב לְשֵׁלֶם, וְאֵלֹי הֵיטָה לוֹ נְכָסִים הֵיטָה הַחֲתָן מוֹצִיא מִמֶּנּוּ בְּדִין. תּוֹסֵפוֹת יוֹם טוֹב:

פרק יג - משנה ו

[יב] זְכוּתוֹ. פְּרוּשׁ, אֶפְלוּ יֵשׁ לוֹ עֵדֵי זְכוּת אוֹ עֵדֵי גְזֵלָה וְאֵין לְחִבְרוֹ עֵדֵי מְקַח. בֵּית יוֹסֵף: **[יג]** עֲשָׂאָה כּוֹי. פִּרְשׁ רַשִׁי, עֲשָׂאָה הַמְחִזֵּק בָּהּ סִימָן לְאַחַר, לֹא לְרֵאוּבוֹ זֶה הָעוֹרֵר עָלָיו, אֶלֶּא לְאִישׁ אַחֵר הֵיטָה מוֹכֵר שְׂדֵה בְּצַד זֶה, וּמְסַר לוֹ אֶרְבָּעָה מְצָרֵי הַשְּׂדֵה וְכָתַב לוֹ מְצָרִים, מְצַר פְּלוּנֵי שְׂדֵה שְׁלִי, וְזֶה חֲתָם עַל הַשְּׂטֵר וְלֹא עָרְעַר, אֲבָד אֶת זְכוּתוֹ אֶפְלוּ לְאַדְמוֹן, דָּאֵין לוֹמַר כָּאֵן הַשְּׁנִי נָח לִי. וְהַתּוֹסֵפוֹת מְפָרְשִׁים, עֲשָׂאָה הַמְעַרְעֵר סִימָן לְאַחַר, כְּגוֹן שְׂפָתַב בְּמְצָרִים מְצַר פְּלוּנֵי שְׂדֵה שְׁלִי שְׂמַעוֹן:

פרק יג - משנה ז

[יד] פִּרְשׁ רַשִׁי, וְאוֹזִיל גְּבֻדָּה כְּשֶׁתִּקְנָה הַדְּרָדָּה מִמֶּנִּי. וְעֵין תּוֹסֵפוֹת יוֹם טוֹב:

פרק יג - משנה ח

[טו] וּכְשֶׁהִגִּיעַ זְמַן פְּרָעוֹן הַחֹב קָדָם. הַרְ"ן: **[טז]** דָּאָף שְׂצָרִידָּה זֶה לְמַפְרָה, הֵיטָה מוֹצֵא הַרְבֵּה, דְּקוֹנִים מְצוּיִים הֵם, דְּאִמְרֵי אֲנָשִׁי, זְבִין קְנִיתִי זְבִינָתִי אֶפְסָדָתִי:

פרק יג - משנה ט

יז **זה על זה**. ראובן על שמעון ושמעון על ראובן. ושטר שהוציא ראובן מקדם ושל שמעון מאחר. אדמון אומר יכול לומר אלו כו' כיצד כו' היה לך לתבע חובך ממני. וחכמים אומרים זה גובה כו', שאף הראשון גובה. ופרכין בגמרא, אי דמטי זמניה של חוב הראשון מאי טעמא דרבנן שהראשון גובה חובו. ואי לא מטי זמנא מאי טעמא דאדמון דהא לא מצי אמר ליה אלו כו', דמשום דלא הגיע זמנו הצריך ללות ממנו. ומוקמינן לה בגמרא כגון שפלוה ממנו ביום דמשלים זמניה. ופליגי אי עביד אינש דיזיף ליומא או לא. הר"ן:

פרק יג - משנה י

יח **שש ארצות כו'**. הן בארץ ישראל חלוקות לענן נשואי אשה. רש"י:
יט והוא מאותה הארץ שנשאה:

פרק יג - משנה יא

כ **ואין הכל כו'**. לאתויי עבד [כנעני] שברח מחוצה לארץ, דאמרינן ליה זבגיה הכא וזיל. גמרא: **כא** **ארץ ישראל**. ובלבד שלא יהא פחות מתקנת חכמים, לבתולה מאתים ולא למנה מנה, שכל הפוחת כו' [כדתנן ריש פרק ה]:
כב **בקפוטקיא**. ויחד אותה על דרך משל, מפני שהיא קרובה לארץ ישראל. הרמב"ם: **כג** הלכך בתר שעבודא אזלינן פדין שטרי חוב. רש"י. וכתב על זה הר"ן, ואי תימא אם כן היכא דנשא בארץ ישראל דנותן לה ממעות ארץ ישראל, ואם כן לעולם יהא לה מאתים דצורי, כמו באונס ומפתה דהו של צורי כו', אלא [יש לומר] דרבן שמעון כן גמליאל סבר דאף דכתבה לאשה מן התורה, אבל איזו כתבה שייסכימו בה שניהן משתעבד לה, ולפיכך חל שעבודו במקום הנשואין. ועין תוספות יום טוב: **כד** **נשא כו'**. אתאן לכלי עלמא: